

Viljem Hauffove pravljice.

Viljem Hauffove pravljice

za
mladino.

Izbral in poslovenil
Fran Nedeljko.

V Ljubljani 1907.

Založil Janez Giontini. — Tiskal Iv. Pr. Lampret v Kranju.

Pravljice o kalifu Štrku.

1.

Bagdadski kalif Kasid je nekega lepega popoldne ugodno sedel na svoji zofi; bil je malo spal, ker je bil vroč dan, in zdaj ko se je bil vzbudil, je bil izredno vesel videti. Kadil je iz dolge pipe od rožnega lesa, popil zdaj pa zdaj malo kave, ki mu jo je točil suženj, ter si je vselej radostno pogladil brado, kadar mu je teknilo. Skratka, kalifu se je poznalo, da mu je bilo prav dobro. To uro se je ž njim lahko kaj dobro govorilo, ker takrat je bil vedno zelo milostljiv in prijazen, zato ga je tudi njegov véliki vezir Manzor vsak dan o tem času obiskal. Prišel je tudi tega popoldne, pa bil je zoper svojo navado zelo zamišljen videti. Kalif je pipo malo odložil in rekel: „Zakaj tako zamišljeno gledaš, véliki vezir?“

Veliki vezir prekriža roke na prsih, prikloni se pred svojim gospodom in odgovori: „Gospod! ne vem, ali res zamišljeno gledam, toda tu spodaj pred gradom stoji prodajalec, ki ima tako lepe reči, da me jezi, ker nimam dosti denarja odveč.“

Kalif bi bil vélikega vezirja že zdavnaj rad razveselil, zato pošlje svojega črnega sužnja doli, naj pripelje prodajalca. Kmalu se suženj vrne s prodajalcem. Ta je bil majhen, debel mož, zarjavelega obraza in ves raztrgan. Nosil je škrinjico, v kateri je imel razno blago: bisere in prstane, bogato okovane samokrese, čaše in glavnike. Kalif in njegov vezir sta pregledala vse, in kalif je naposled zase in za Manzorja kupil lepe samokrese, vezirjevi ženi pa glavnik. Ko je prodajalec svojo škrinjico že zopet hotel zapreti, zapazi kalif mali predalček ter praša, je-li tudi v njem kakšno blago. Prodajalec izvleče predal ter pokaže v njem škatljico črnikastega praška in papir s čudno pisavo, ki je nì kalif nì Manzor nì znal čitati. „Dobil sem to dvoje nekoč od trgovca, ki je obadvoje našel v Meki na cesti,“ dé

prodajalec, „ne vem pa kaj da obsegata; na razpolago sta vama za nizko ceno, kajti jaz ne vem kaj ž njima početi.“ Kalif je v svoji knjižnici rad imel stare rokopise, dasi jih ni znal čitati; kupil je torej pisanje in škatljico ter odslovil prodajalca. Kalif pa bi bil zelo rad vedel, kaj pisanje obsega, zato vpraša vezirja, če pozna koga, ki bi mu stvar mogel razložiti. „Milostljivi gospod in vladar,“ odgovori mu ta, „tik velike mošeje stanuje mož Selim učenjak imenovan, ki razume vse jezike, pošljite ponj, morebiti pozna te skrivnostne poteze.“ — Učenega Selima pripeljejo kmalu. „Selim“, mu reče kalif, „Selim, pravijo, da si zelo učen; poglej malo v to-le pisanje, če ga znaš brati; ako ga znaš brati, dobiš od mene novo praznično obleko, ako pa ne, potem jih dobiš dvanajst zaušnic in petindvajset po podplatih, ker te po krivici imenujejo učenjaka Selima.“ Selim se prikloni in reče: „Zgôdi se tvoja volja, gospod!“ Dolgo pregleduje pisanje: „To je latinsko, gospod, če ni, se dam obesiti.“ „Povej, kaj pisanje pravi,“ ukaže kalif, „če je latinsko.“

Selim začne prevajati: „Človek, ki to najdeš, hvali Alaha za njegovo milost. Kdor kaj prahu iz te škatljice ponoslja in zraven reče: Mutabor, more se spremeniti v sleharno žival in tudi razume živalski jezik. Hoče-li se zopet izpremeniti v svojo človeško podobo, prikloni naj se trikrat proti vzhodu in izgovori ono besedo. Toda varuj se, kadar si izpremenjen, da se ne nasmeješ, ker sicer ti čarodejna beseda popolnoma izgine iz spomina in ti ostaneš žival.“

Ko učeni Selim to prebere, se kalif neizrečeno razveseli. Učenjak mu mora priseči, da nikomur ne bo te skrivnosti izdal, pokloni mu lepo obleko ter ga odpusti. Svojemu velikemu vezirju pa reče: „To je dobra kupčija, Manzor! Kako se veselim, da se izpremenim v žival! Jutri zgodaj pridi k meni. Potem pojdeva skupno na polje, ponosljava malo iz moje škatljice ter nato poslušava, kaj se govori v zraku in vodi, v gozdu in na polju!“

2.

Jedva je drugo jutro kalif Kasid odzajutrkoval ter se oblekel, že je prišel veliki

vezir, da bi ga spremljal na izprehod, kakor je ukazal. Kalif vtakne škatljico s čarodejnim praškom za pas, in zaukazavši svojemu spremstvu, da naj ostane zadaj, poda se s svojim vezirjem čisto sam na pot. Šla sta najpoprej skozi prostrane vrtove kalifove, toda zastonj sta se ozirala po kakšni živi stvari, da bi svojo umetnost poskusila. Vezir naposled nasvetuje, da bi šla dalje vun k ribniku, kjer je često videl dosti živali, posebno pa štrke, ki so ga vedno zanimali s svojo ponosno postavo in s svojim klopotanjem. Kalif odobri nasvet svojega vezirja ter se ž njim napoti proti ribniku. Ko dospeta tje, ugledata štrka, ki je ravno korakal semtertje iskaje žabe ter tupatam nekaj pred se klopotaje. Obenem ugledata tudi visoko v zraku drugega štrka, letečega proti ribniku.

„Stavim svojo brado, milostljivi gospod,“ reče veliki vezir, „ta dva dolgonožca se zdaj-le kaj lepo pogovarjata med sabo. Kaj, ko bi i midva postala štrka?“

„Dobro pogodil!“ odvrne kalif. „Poprej pa hočeva še pogledati, kako zopet postaneva

človeka. — Zares! Trikrat se prikloniva proti vzhodu ter rečeva: Mutabor, tako sem jaz zopet kalif, ti pa vezir. Toda za božjo voljo smejati se nikar, sicer sva izgubljena!“

— Ko je še kalif to govoril, videl je, kako jima je drugi štrk krožil nad glavama ter se počasi spuščal na zemljo. Naglo izvleče škatljico izza pasu, vzame dober ščepec, ponudi jo velikemu vezirju, ki tudi ponoslja, in oba vzklikneta: Mutabor! — Zdajci se jima skrčijo noge ter postanejo tanke in rdeče, lepe rumene čerape kalifa in njegovega spremljevalca pa se izpremene v spache štrkove noge, roke postanejo perutnice, vrat se sproži izmed pleč ter se podaljša za vattel, brada izgine in telo pokriva mehko perje.

„Krasen kljun imate, gospod véliki vezir,“ izpregovori kalif čudé se. „Pri prerokovi bradi, kaj tacega svoj živ dan nisem videl.“

„Hvala ponižna,“ odvrne véliki vezir priklonivši se; „toda če se smem drzniti, trdil bi, da je vaša visokost kot štrk skoro lepša, nego kot kalif. Pa pojdiva, če vam je drago, da poslušava najina tovariša tam-le

ter poizveva, umeva-li v resnici štrkovski jezik?“ — Medtem je drugi štrk došel na zemljo. Očistil si je s kljunom noge, uredil si perje ter se podal proti prvemu štrku. Nova dva štrka pa se požurita, da bi prišla blizu njiju, ter v svoje začudenje slišita naslednji razgovor: „Dobro jutro, gospa Dolgonožica, že tako zgodaj na travniku?“

„Hvala lepa, ljuba Ropotúlja! Prišla sem si po majhen zajutrek. Izvolite-li četvrt kuščarja, ali eno žabje bedro?“ — „Hvala vam lepa; danes mi nič ne diši. Prišla sem pa tudi zbog nekaj čisto drugega na travnik. Danes mi je plesati pred gosti mojega očeta, in zato se hočem na tihem malo vaditi.“ — Hkrati odkoraka mlada štoklja čudno kretaje se črez polje. Kalif in Manzor začudeno gledata za-njo. Ko pa slikovito obstoji na eni nogi ter s perutnicama primahljava, ne moreta se premagovati več; iz kljunov jima buhne neudržen smeh, ki se mu dolgo ne moreta ubraniti. Kalif se umiri prvi: „To je bila pa burka,“ vzklikne, „ki je več vredna od zlata. Škoda, da sva neumni živali z najinim smehom preplašila, sicer bi bili gotovo tudi zapeli!“

Pa zdajci se spomni véliki vezir, da je bilo prepovedano smejati se med izpremembro. Zato razodene kalifu svoj strah. „O, Meka in Medina! To bi bila pač slaba šala, ako bi moral ostati štrk! Spomni se vendar one neumne besede, meni ne gre z jezika.“ — „Trikrat se nama je prikloniti proti vzhodu in zraven reči: Mu — Mu — Mu —“

Obrneta se proti vzhodu ter se priklanjata brez konca in kraja tako, da sta se s kljunoma skoro dotikala tal. Toda, oj groza! Pozabila sta čarodejno besedo in dasi se je kalif tolikokrat priklonil, njegov vezir pa zraven hrepeneče Mu — Mu upil, nista se je spomnila več, in vbogi Kasid in njegov vezir sta bila in ostala štrka.

3.

Žalostna sta hodila začaranca po polji, ne vedoč, kaj naj bi počela v svoji nadlogi. Iz štrkove kože nista mogla, v mesto nazaj pa tudi ne, da bi se dala spoznati; kajti kdo bi pa tudi štrku veroval, da je kalif, in ko bi se mu tudi verjelo, bi-li bagdadski prebivalci hoteli štrka imeti za kalifa?

Tako sta se več dni potikala okrog, siromašno živeč o poljskih sadežih, ki jih pa zbog dolgih svojih kljunov nista mogla dobro povživati. Kuščarji in žabe pa jima niso nič kaj dišali, bala sta se, da bi si s takimi slaščicami pokvarila želodec. Ena njiju zabava v tem žalostnem položaju je bila, da sta mogla letati, in zato sta čestokrat zletela na bagdadske strehe, da bi videla, kaj se ondu godi. — Prve dni sta opazovala velik nemir in žalost po ulicah. Nekako četrty dan po svojem začaranju sta sedela na kalifovi palači, in zagledala sta spodaj na cesti krasen sprevod. Bobni in piščalke so donele, na okrašenem konju pa je sedel mož v škrlatastem, z zlatom vezanem plašču, obdan od sijajnih služabnikov. Pol Bagdada je letelo za njim, in vsi so upili: „Živio Micra, vladar bagdaski!“ In štrka na palači se spogledata, kalif Kasid pa reče: „Ali slutiš zdaj, zakaj sem začaran, véliki vezir? Ta Micra je sin mojega smrtnega sovražnika, mogočnega čarodeja Kašnurja, ki mi je neke zle ure prisegel maščevanje. Toda še nisem izgubil upanja. Pojdi z mano, ti

zvesti tovariš moje nesreče, potujva h grobu prerokovemu, morebiti da na svetem mestu začaranje razveže.“ Vzdigneta se s palačine strehe ter odletita proti Medini.

Letanje pa jima nikakor ni šlo dobro od rok, kajti štrka še nista bila dobro izurjena. „Oj, gospod,“ zastoka čez nekoliko ur véliki vezir, „dovolite, tega ne morem dolgo zdržati več, vi letite prehitro! Tudi se že mrači, in midva storiva prav, da si poiščeva kakšno prenočišče.“ — Kasid usliši prošnjo svojega služabnika; in ker spodaj v dolini zagleda razvalino, ki bi jima utegnila služiti kot zavetišče, zletita tjekaj. Kraj, kjer sta se to noč naselila, je bil nekoč, kakor se je zdelo, grad. Lepi stebri so štrleli izmed podrtn, in več sob, ki so bile še precej ohranjene, je pričalo o nekdanji krasoti poslopja. Kasid in njegov spremljevalec sta hodila po hodnikih iskaje si suhega prostorčka; kar hkrati obstoji štrk Manzor. „Gospod in vladar,“ zašepeta tiho, „ko bi le ne bilo neumno, če bi se veliki vezir, še bolj pa, če bi se štrk strahov bal! Prav čudno mi je pri srcu, zakaj ravno tukaj

zraven je nekaj čisto razločno vzdihnilo in zastókalo. “ In kalif se zdaj ustavi, in razločno sliši tihi jok, ki je prej bil podoben človeškemu, kakor pa živalskemu joku. Zelo radoveden hoče iti proti kraju, odkoder so prihajali otožni glasovi; pa vezir ga s kljunom zagradi za perut, in ga milo poprosi, naj ju ne spravlja v nove nevarnosti. Ali zamán! Kalif, ki mu je tudi pod štrkovo perutnico bilo hrabro srce, iztrga se mu izgubivši nekoliko peres ter odhiti v teman hodnik. Kmalu dospe do vrat, ki so bila dozdrevno samo priprta, in skozi ista zasliši razločno vzdihovanje in ihtenje. S kljunom odpahne vrata, a ošupel obstoji na pragu. V razpadli izbi, ki jo je samo majhno omreženo okence slabo razsvetljevalo, zagleda veliko na tleh sedečo sovo. Debele solze ji deró iz velikih okroglih očij, in hripavo toženje ji prihaja iz krivega kljuna. Ko pa ugleda kalifa in njegovega vezirja, ki se je medtem tudi zraven priplazil, začne od veselja glasno upiti. Mično si z rujavopikčasto perutnico otare solze iz očij ter v začudenje obeh vzklikne v dobri človeški arabščini:

„Dobro došla, štrka, vidva sta mi dobro znamenje rešitve; zakaj prerokovalo se mi je, da mi štrki prinesó veliko srečo!“

Ko se kalif iz svojega začudenja zavé, pripogne se z dolgim svojim vratom, se s svojima tankima nogama lepo ustopi, ter reče: „Sova! kakor tvoje besede kažejo, se mi dozdeva, da imam pred sabo tovarišico v svojem trpljenju. Ali joj! Zaman je tvoje upanje, da ti midva prinašava rešitev. Ko slišiš o najinih dogodkih, boš sama uvidela, kako sva zapuščena.“ Sova ga poprosi, naj ji pripoveduje, kalif pa prične ter pové, kar mi že vemo.

4.

Ko kalif sovi svoje dogodke popiše, zahvali se mu ta ter reče: „Zvedi tudi ti moje dogodke in vedi, da nisem nič manj nesrečna nego ti. Moj oče je kralj indijski, meni, njegovi edini nesrečni hčeri, je ime Luza. Oni čarodej Kašnur, ki je vaju začaral, je tudi mene spravil v nesrečo. Prišel je nekega dne k mojemu očetu ter me svojemu sinu Micri zahteval za ženo. Moj oče pa, ki je nagel mož, dal ga je vreči po

stopnjicah. Lopov se je znal v drugi podobi zopet prikrasti k meni, in ko sem se nekoč v svojem vrtu hotela okrepčati, prinesel mi je on kot suženj preoblečen pijačo, ki me je izpremenila v grdo sovo. Od strahu nezavestno spravil me je semkaj ter mi s strahovitim glasom zakričal na uho: „Tukaj boš ostala do svoje smrti, grda, celo od živalij zaničevana, ali dokler te kdo iz lastnega nagiba tudi v tej strašni podobi ne zahteva za ženo. Tako se maščujem nad tabo in nad tvojim oholim očetom.“

„Od takrat je preteklo več mesecev. Samotno in žalostno živim kot samotarica v tem zidovju, gnusim se vsemu svetu, celó živalim sem ostudna; lepa narava je zame zaprta, zakaj po dnevu sem slepa, in le kadar luna s svojo blede lučjo razsvetli to zidovje, pade zakrivajoči zavoj z mojih očij.“

Sova je končala ter si zopet s perutnico obrisala oči, kajti pripovedovanje njenega trpljenja ji je izvabilo solze.

Kalif si je med kraljičinim pripovedovanjem globoko zamislil. „Če se ne motim,“ izpregovori kalif, „se naša nesreča nekako

ujema; toda kje naj najdem ključ k tej uganki?“ Sova mu odvrne: „O gospod! tudi jaz slutim to; kajti v prvi mladosti mi je prerokovala modra žena, da mi štrk prinese veliko srečo, in vedela bi morebiti, kako bi se mogli rešiti.“ Kalif je bil zelo začuden, pa jo vpraša, na kakšen način da si to misli.

„Čarodej, ki je naju oba spravil v nesrečo,“ pravi ona, „pride na mesec po enkrat v te razvaline. Ne daleč od te sobe je dvorana. Ondu navadno z mnogimi tovariši gostuje. Že večkrat sem prisluškovala tam. Pripovedovali so si potem svoja sramotna dela, morebiti, da pri tem izpregovori čarodejno besedo, ki sta jo pozabila vidva.“

„O predraga kraljičina,“ vzklikne kalif, „reci, kedaj pride in kje je dvorana?“

Sova za hip obmolči, potem pa dé: „Ne zamerita, samo pod gotovim pogojem morem ustreči vajini želji.“ — „Govôri! Govôri!“ upije Kasid. „Ukaži, vsak pogoj mi je všeč.“ — „Jaz bi namreč tudi z vama vred rada bila prosta, to pa se more zgoditi le tedaj, če se eden izmed vaju z mano zaroči.“ — Štrka sta bila vsled tega predloga nekoliko

poparjena, in kalif namigne svojemu služabniku, naj gre ž njim malo vun.

„Véliki vezir,“ reče kalif pred vrati, „to je neumna kupčija, no, vi bi jo že lahko vzeli.“ — „Tako?“ odzove se ta, „da mi moja žena izpraska oči, kadar pridem domov? Tudi sem star mož, vi pa ste še mlad in neoženjen ter se dosti ložje zaročite z mlado in lepo kraljičino.“ — „To je ravno,“ vzdihne kalif ter žalosten povesi perutnico, „kdo pa ti je povedal, da je mlada in lepa? To se pravi mačka v vreči kupiti!“ — Še dolgo si prigovarjata drug drugemu, ko pa naposled kalif uvidi, da njegov vezir rajši ostane štrk, kakor da bi vzel sovo, sklene, da pogoj rajši izpolni sam. Sova je bila neizmerno vesela. Razodene jima torej, da bi ne bila mogla priti o prikladnejšem času, ker se čarodeji najbrž to noč zberó.

S štrkoma ostavi sobo, da bi ju peljala v ono sobano; hodili so dolgo po temnem hodniku; naposled jim iz napol razpadlega zidu zasiže jasen svit nasproti. Ko dospejo tje, svetuje jima sova, naj bodeta prav mirna.

Mogli so pregledati veliko dvorano skozi špranjo, pred katero so stali. Bila je krog in krog okrašena s stebri ter prekrasno ozaljšana. Mnogo pisanih svetilk je nadomeščalo dnevno luč. Sredi dvorane je stala okrogla miza, pokrita z mnogimi izbranimi jedili. Okoli in okoli mize je bila zofa, na kateri je sedelo osem mož. Izmed mož sta štrka zopet spoznala onega prodajalca, ki jima je prodal čarodejni prašek. Njegov sosod ga je pozival, naj jim pove svoje najnovejše čine. Med drugim je tudi pripovedoval zgodbo o kalifu in njegovem vezirju. — „Kakšno besedo pa si jima naložil?“ vpraša ga drug čarodej: „Zelo težko latinsko, glasi se Mutabor.“

5.

Ko sta štrka pri špranji v zidu to slišala, sta veselja skoro znorela. Tekla sta tako hitro s svojimi dolgimi nogami k vratom razvaline, da ju je sova jedva mogla dohajati. Ondu kalif ginjen izpregovori sovi: „Rešiteljica mojega življenja in življenja mojega prijatelja, v večno zahvalo za to, kar si nama

storila, vzprejmi me za moža.“ Nato se obrne proti vzhodu. Trikrat pripogneta štrka svoja dolga vratova proti solncu, ki je ravno vzhajalo izza gorovja, vzklikneta: Mutabor! in hipoma sta bila izpremenjena, neizrecno vesela na novo jima podeljenega življenja sta se gospod in služabnik smeje in jokaje objemala. Ali kdo opiše njijino strmenje, ko se ozreta? Lepa krasno ozaljšana gospa stoji pred njima. Smehljaje se poda kalifu roko. „Ne poznate-li svoje sove več?“ ga vpraša. Bila je ona; kalif je bil njene lepote in miline tako vnet, da je vzkliknil: „Moja največja sreča je, da sem štrk postal!“

Vsi trije so zdaj skupno potovali proti Bagdadu. Kalif v svoji obleki ni našel samo škatljice s čarodejnim praškom, nego tudi svojo denarnico. Nakupil je torej v bližnji vasi, kar jim je bilo potrebno za potovanje, in tako so kmalu dospeli do bagdadskih vrat. Tam pa je kalifov prihod vzbudil veliko začudenje. Razglasili so ga bili za mrtvega, in ljudstvo je bilo tedaj silno veselo, da je ljubljenegega vladarja dobilo nazaj. — Tembolj

pa je vzplamtel njih srd nad sleparjem Micro. Drli so v palačo ter ujeli starega čarodeja in njegovega sina. Starega je kalif poslal v isto sobo v razvalinah, v kateri je bivala kraljičina kot sova, in ga dal ondu obesiti. Njegovemu sinu pa, ki ni nič razumel od umetnij svojega očeta, dal je kalif na voljo, hoče-li umreti, ali nosljati. Ko je izvolil poslednje, ponudil mu je vezir škatljico. Precejšen ščepec in čarodejna beseda kalifova izpremenila sta ga v štrka. Kalif ga je dal zapreti v železno kletko ter postaviti na svoj vrt.

Dolgo je kalif zadovoljno živel s svojo ženo kraljičino; najveselejše ure so mu bile one, ako ga je veliki vezir popoldne obiskal; ta čas sta se često pogovarjala o svojem štrkovanju, in ako je bil kalif posebno dobre volje, ponižal se je ter oponašal velicega vezirja, kakšen je bil kot štrk. Korakal je takrat resno in okorno po sobi semtertje, klepetal, mahal z rokami liki s perutnicami ter kazal, kako se je oni zaman priklanjal proti vzhodu ter klical Mu — Mu. Za gospo kalifovko in njeno deco je bila ta predstava vselej veliko

veselje; če je pa kalif le predolgo klepetal in Mu — Mu — kričal, potem mu je vezir smehljaje požugal, rekoč, da bo tisto povedal gospe kalifovki, o čemer sta razpravljala pred vrati kraljičine sove.

Pravljice o zakleti ladiji.

Moj oče je imel majhno prodajalnico v Balsori. Ni bil ne reven ne bogat, pri tem pa tak človek, ki ne tvega rad svojega imetja za nezanesljivo podjetje v bojazni, da bi še te malenkosti, katéro je imel v rokah, ne izgubil. Odgojil me je prosto in pošteno in v kratkem sem toliko znal, da sem mu mogel pri delu pomagati. Ravno sem bil star osemnajst let, ravno je bil poskusil prvi velik promet, ko je umrl — znabiti vsled žalosti, da je zaupal tisoč zlatov morju.

Sreča je bila za njega, da je umrl, ker koj po njegovi smrti je prišla vest, da se je potopila ladija, v katero je oče vkrcal blago. Moje mladeniške srčnosti pa ta nezgoda ni mogla upogniti. Poprodal sem vse, kar sem podedoval; z denarji pa se napotim v tuje dežele iskat sreče. Edinega starega hlapca sem vzel seboj, kajti on se iz stare ljubezni ni hotel ločiti od moje usode.

Ob ugodnem vetru se vkrcava v Bal-sorski luki na ladijo, namenjeno v Indijo. Peljemo se že 15 dni po običajni poti, ko nam ladijevodja naznani bližajočo se nevihto. Bil je ves preplašen in zdelo se nam je, da ni toliko v ondašnjih vodah znan, kolikor bi mu trebalo za časa nevihte. Dal je povezati vsa jadra in le počasi smo se pomikali naprej . . . Noč se je začela; bilo je jasno in hladno in poveljnik je že mislil, da se je varal s prikaznimi nevihte. Nakrat splava neka tuja ladija, katere prej nismo zapazili, tik mimo naše. Divje vriskanje in krič zadoni raz tujega krova — čemur sem se ob tako nevarnem trenutku pred nevihto sam močno čudil. Toda naš ladijevodja ob moji strani prebledi ko stena — in zakliče: „Izgubljena je moja ladija — ondu jadra smrt!“ Predno ga morem vprašati pojasnila o tem čudnem vzkliku planejo že od vseh strani kričeč in tuleč mornarji k nama, rekše: „Ste ga li videli — zdaj je po nas!“

Poveljnik da prinese koran in čitati iz njega tolažilne pregovore ter se vsede sam h krmilu. Vse zaman!

Vidno narašča burja in ni še bilo pol ure, kar zaprašči gromolomno vsa ladija in obtiči na klečeti. Odvezali smo čolne in komaj so se v nje posedli mornarji, utone ladija pred našimi očmi in kot berač sem ostal sredi morja. Pa gorje še ni bilo popolno. Strašnejše je žvižgala nevihta, čolnov nismo mogli več krmariti. Objela sva se s slugom in si obljubila, da ne izpustiva več drug družega. Slednjič je napočila zora. Toda v prvem trenotku novega dneva zgrabi veter čolnič in ga prekucne. Nobenega mornarja nisem videl nikdar več. Padec me je omotil; ko se prebudim, ležim v rokah zvestega mojega sluge, ki se je rešil na prekucnjeni čoln in me potegnil k sebi. Nevihta je polehla. Od naše ladije ni bilo videti ničesar več, pač pa zapaziva blizu naju drugo ladijo plavati po valovih pred nama. Ko se ji približava, spoznam ladijo za tisto, ki se je drevi mimo nas peljala in našega poveljnika tako osupnila. Čudno grozo sem imel pred to ladijo. Poveljnikove besede, ki so se tako strašno vresničile in pusta ladijina podoba, pred vsem pa, ker se na nji ni nihče

prikazal, najsi sva kričala na vso moč, približavši se ji, prestrašilo me je še huje. Toda bila je edina pomoč k najini rešitvi in glasno sva hvalila preroka, da je naju otel tako čudovito.

S sprednjega ladijinega dela je visela dolga vrv. Veslala sva z rokami in nogami, da bi jo dosegla. Slednjič se nama posreči. Glasno jamem klicati, pa na ladiji ostane vse mirno. Splezava po vrvi gor, jaz kot mlajši najnaprej. Toda o strah! Kak prizor zagledajo najine oči, ko stopiva na krov! Tla so bila same krvi rudeča, 20 do 30 mrličev v turški opravi je ležalo po tleh, na osrednjem jamboru je stal mož v bogati obleki, sabljo v roki, pa lice mu je bilo blede in hudo namrdjeno, skozi čelo je bil pribit z velikim železnim žebljem na jambor — tudi ta mož je bil mrtev.

Strahu so mi zastajale noge, še dihati se nisem upal. Končno pripleza tudi moj tovariš gor. Tudi njega preseneti prizor na krovu, kjer ni bilo žive duše nego sami mrlič.

Slednjič se osrčiva, ko sva prej v srčni stiski molila k preroku, ter stopiva malo dalje.

Pri vsakem koraku se ozirava, če se nama morda ne prikaže kaj novega, še groznejšega. Pa vse je ostalo, kakor je bilo. Na dolgo in široko nobene žive duše kakor midva sama sredi velikega morja. Še govoriti glasno se nisva upala, v strahu, da ne bi znabiti mrtvi, na jambor pribiti poveljnik obrnil svojih otrplih oči na naju, ali da ne bi kateri mrličev obrnil glave za nama. Slednjič dospeva do stopnic, vodečih v spodnjo ladijo. Nehoté se ustaviva, gledava drug drugega, kajti nobeden se ni upal besede črhiniti.

„O, Gospod,“ zašepeče moj zvesti sluga, „tukaj se je pripetilo nekaj groznega. Vender naj si je ladija tu spodaj polna morilcev, hočem se jim vendar raje na milost in nemilost podati, kot dalje ostati tukaj med mrtveci.“ Jaz sem mislil ko on, osrčiva se in greva dol, težko čakaje, kaj bova našla.

Tudi tukaj je vladala grobna tišina, le najine stopinje so odmevale. Vstaviva se pred vrati v kajuto. Jaz pritisnem uho na vrata in poslušam, vse je bilo tiho. Odprem vrata. Soba je bila vsa v neredu. Obleka, orožje in drugo pohištvo je ležalo vse zmešano. Moštvo,

ali vsaj poveljnik, moral je pred kratkim
ondi popivati, ker vse je še ležalo povprečki.
Šla sva iz prostora v prostor, iz čumnate v
čumnato, povsodi sva našla krasne zaloge
svile, biserjev, sladkorja i. t. d. Bil sem
prevesel videti toliko bogastva, meneč, da se
smem vsega polastiti, ker ni nikogar na
ladiji. Ibrahim pa me opozori, da sva še
Bog ve kako daleč od suhega, kamor bi pa
sama brez človeške pomoči ne mogla dospeti.

Okrepčava se z jedjo in pijačo — bilo
je obojega obilno in greva potem zopet na
krov. Tu se nama zopet lasje zježé vsled
tako strašnega prizora mrličev. Skleneva
rešiti se jih in jih zmetati čez bôk v morje.
Pa kako grozno nama postane pri srcu, ko
zapaziva, da se ne da nobeden niti ganiti
s svojega položaja. Kakor prikovani so ležali
na tleh, in trebalo bi prežagati deske, če bi
jih hotela odstraniti in k temu nama je
manjkalo orodja.

Tudi poveljnika nisva mogla odstraniti
od jambora, niti sablje mu nisva mogla izviti
iz otrple roke. Celi dan sva preživela p̣re-
mišljeva je žalostne najne okoliščine in ko se

jame mračiti, dovolim staremu Ibrahimu iti spat, jaz pa sem hotel bdeti na krovu in gledati, če bi se odkod približala rešitev. Priplaval je mesec na plano in po zvezdah sem preračunil, da je moralo biti okolo enajstih. Nepremagljiv spanec se me polasti, da padem nehote za nek sod, stoječ ob boku. Bila je bolj omotica nego spanec, kajti jasno sem slišal biti valove ob ladijo in škripati jadrnike. Nakrat se mi zazdi, da slišim korake in moške glasove na krovu. Hotel sem se kvišku skloniti in pogledati, kaj je bilo. Pa nevidljiva sila me je držala ko v sponah, niti oči nisem mogel odpreti. Zmiraj razločnejše sem slišal govor in zdelo se mi je, kakor da se veseli mornarji drvijo po krovu. Včasih se mi je zdelo, da čujem tudi močni glas poveljnikov, tudi sem razločno slišal vrvi in jadra gori in doli potegovati. Polagoma se me polasti trda nezavest, v kateri se mi je dozdevalo, da slišim še trušč in žvenket orožja. Šele solnce, sijajoče mi v lice, me prebudi. Začuden se ozrem. Nevihta, ladija, mrtveci in kar sem slišal po noči, zdelo se mi je kot sanje. Ko pa vstanem, najdem vse kot včeraj.

Nepremakljivo so ležali mrlič, nepremakljivo je bil poveljnik pribit na jambor. Smešno so se mi zdele moje sanje, šel sem torej iskat starca.

Ta je sedel zamišljen v kajuti in vskliknil, ko stopim k njemu: „Raje bi ležal na dnu morja kot še enkrat prenočil na tej začarani ladji!“ Vprašam ga, zakaj je tako preplašen in on odgovori: „Spal sem nekaj ur, ko se prebudim in slišim nad glavo semtertje tekati. Naprej mislim, da ste vi, pa bilo jih je najmanj dvajset, ki so se zgoraj drvili, tudi sem slišal klicati in vpiti. Nazadnje se približajo težke stopinje po stopnicah. Sedaj me je premagala omotica, iz katere sem se le na par trenutkov prebudil. V tistem hipu sem videl sedeti onega, ki je pribit na jambor pri oni mizi; popeval je in vino pil, a oni, ki leži v rdečo škrlatovino oblečen in leži tik njega na tleh, je sedel zraven njega in ž njim pil.“ Tako je pripovedal moj stari hlapec.

Lehko mi verujete, prijatelji, da mi je bilo čudno pri srcu; nisem se torej varal, ker tudi jaz sem čul mrtvece predobro. V taki

družbi voziti se, mi je bilo grozno. Moj Ibrahim se zopet globoko zamisli. „Zdaj sem se domislil!“ vsklikne na zadnje; spomnil se je namreč nekega pregovora, katerega se je bil od svojega, mnogo potujočega deda naučil. Ta rek da prê pomaga proti strahom in čarovniji. Menil je dalje, da premagava spanec, če pridno moliva pregovore iz korana. Starčev nasvet mi je ugajal. V strahu in trepetu sva pričakovala prihodnje noči. Zraven kajute je bila mala čumnata in tje skleneva skriti se. Navrtala sva luknje v duri, dosti velike, da sva lahko celo kajuto pregledala; potem zakleneva vrata od znotraj, kolikor se je dalo in Ibrahim zapiše prerokovo ime na vse štiri stene. Tako sva pričakovala ponočno grozo. Bilo je že okolo enajstih, ko me prime velik spanec. Moj tovariš mi svetuje, naj molim pobožne reke iz korana; to mi je tudi hasnilo. Naenkrat postane zgoraj vse živo, vrvi so škripale, stopinje tekale čez krov in več glasov je bilo slišati. Več minut sva tako sedela, kar slišiva nekoga priti po stopnicah doli v kajuto. Starec to slišavši, jame moliti rek, katerega se je naučil od deda, rekoč:

Ako je zrák vas rodíl,
Ali globína morjá; —
Prídete iz gomíl,
Ali iz pekla dna:
Alah vsem vam ukazuje,
On duhove vse strahuje.

Priznati moram, da nisem posebno verjel v moč tega reka, in lasje se mi zježé, ko se odpró vrata. Ustopil je oni veliki, odločni mož, katerega sem videl pribitega na jambor. Žebelj mu je šel tudi zdaj skoz možgane, sabljo pa je nosil v nožnici. Za njim je vstopil še drugi; ni bil tako dragoceno oblečen; tudi tega sem videl zgoraj. Poveljnik, ker poznalo se mu je, da je on zapovednik, bil je bledega lica, imel je črno brado in divje bliskajoče oči. Razločno sem ga videl, ko je prišel pri najnih vratih mimo — a zdelo se mi je, da ne pazi na vrata, ki naju skrivajo. Oba se vsedeta za mizo in govorita ali pravzaprav kričita v meni tujem jeziku. Zmiraj glasneje in gorečneje govorita, skoraj kričita, dokler slednjič poveljnik ne vdari s pestnico tako močno na mizo, da je vse zagrmelo. V divjem smehu

skoči oni po koncu in migne poveljniku, naj mu sledi. Pa se dvigne, izdere sabljo iz nožnic in oba zapustita sobo. Dihala sva prosteje, ko sta odsledila; najin strah pa še ni bil pri koncu. Zmiraj glasnejši in glasnejši je postajal hrup na krovu. Slišala sva urno tekati semintje, vpitje, smeh in krič. Slednjič postane pravi peklenski hrup; že sva mislila, da pade celi krov z jaderniki vred na naju, žvenket orožja in kričanje — naenkrat pa nastane grobna tišina. Ko sva se upala čez več ur na dan, našla sva vse kakor so bili; niti jeden ni ležal drugače kót prej, vsi so bili negibčni, ko bi bili leseni. — Bila sva že več dni na ladiji; zmirom je jadrjala proti vstoku, kjer nam je morala biti suha zemlja najbliže, pa najsi je po dnevu še toliko milj prejadrjala, po noči se je zdelo, da se vedno vrača na staro torišče, ker zmiraj smo bili ob solnčnem izhodu na starem mestu. Tega si nisva mogla drugače tolmačiti, kakor s tem, da so mrtveci vsako noč s polnimi jadri vozili nazaj.

Da bi jim to onemogočila, poveževa zvečer vsa jadra in uporabiva tisto sredstvo,

kot na vratih v kajuto, zapisala sva prero-kovo ime na pergament in tudi dedov pogovor zraven ter sva s tem povezala jadra. V strahu pričakujeva v najini čumnati, kar pride. Strahovi so razgrajali to noč še huje, toda glej, drugega jutra so bila še vsa jadra pove-zana, kakor sva jih pustila. Zjutraj sva razvezala le toliko jader, da je ladija počasno jadrala naprej, zvečer sva jih vnovič zadrnila in tako smo prijadrali v petih dneh lep kos dalje.

Slednjič v jutro šestega dne zapaziva v obližju kopno zemljo. Goreče se zahvaliva Alahu in njegovemu preroku za čudovito rešitev. Tega dne in prihodnjo noč jadramo vštric obrežja in sedmega jutra zapaziva v v bližini neko mesto. Z veliko težavo spustiva eno sidro v morje, ki se je hitro zgrabilo, odveževa majhen čolnič z boka in odveslava z vsemi močmi proti mestu. V pol uri se pripeljeva do izliva reke, ki je tekla skoz mesto in stopiva na suho. Pri mestnih vratah vprašava, kako je mestu ime in zveva, da je neko indijsko mesto, ne daleč od tistega kraja, kamor sem bil v začetku

namenjen. Greva v prvo krčmo in se okrepčava po tako čudezni poti. Krčmarja vprašam, bi li ne vedel za kakega modrega in razumnega moža in mu še dostavi, da mi je treba tacega, ki bi razumel kaj čarovnije. Peljal me je vljudno v postransko ulico, pokazal neznatno hišico, kjer je potrkal, rekši, naj vstopim in prašam po Muleju.

V hiši mi pride nasproti star sivobrad možic dolgega nosa in me vpraša, česa želim. Odvrnem mu, da iščem modrega Muleja in on mi odgovori, da je on sam Mulej. Povem mu o ladiji in mrličih in ga prosim dobrega sveta, kako bi jih mogel iz ladije odstraniti. On odgovori, da so tisti mornarji menda zbog kake pregrehe zakleti in začarani na morje in da jih zamore rešiti le čarovnija, če bi se dalo jih spraviti na kopno; to pa ni mogoče, če ne odžagamo desek, na katerih ležé. Rekel je, da je ladija po božji in človeški pravici moja last, ker sem jo takorekoč jaz našel; toda o vsem naj molčim in naj ujemu pozneje odmenim kako darilo, on mi bo zato s svojimi sužnji pomagal odstraniti mrličé. Obljubim mu bogato plačo.

S petimi sužnji, previdenimi z žagami in sekirami se odpravimo na pot. Potoma se Mulej ne more zadosti načuditi, da sva se domislila povezati jadra z reki iz korana. Rekel je, da je bilo to edino sredstvo k najini rešitvi.

Bilo je še precej zarano, ko dospemo do ladije. Hitro se lotimo dela in v eni uri so ležali že štirje mrličiči v čolnu. Nekaj sužnjev odveslja na suho, jih pokopat. Ko se vrnejo, nam pripovedujejo, da so jim mrtveci prihranili to delo, kajti razpadli so takoj, ko so se dotaknili zemlje, v prah in pepel. Odžagali smo ves dan vse mrtvece, tako, da proti večeru ni bilo nobenega več na krovu, izvzemši onega, ki je bil pribit na jambor. Zaman smo skušali izvleči žebelj iz lesa, nobena sila ga ni mogla niti za las iz lesa potegniti. Nisem vedel kaj početi, ker jambora nismo mogli podreti in na suho prepeljati. Iz te zadrege nam pomaga Mulej. Velel je svojemu sužnjiku veslati na suho in prinesiti lonec zemlje. Ko jo je prinesel, govoril je čarodej skrivnostne besede čez njo, troseč jo obenem mrliču na glavo. Takoj

odpre ta oči, vzdahne globoko in rana okolo žeblja mu začne krvaveti. Sedaj smo brez težave izvlekli žebelj in ranjenec je padel nekemu sužnjiku v roke. „Kdo me je privedel le-sem?“ vpraša, ko se je na videz malo opomogel. Mulej pokaže na mene, in jaz stopim pred njega. „Hvala ti, nepoznani tujec, ti si me rešil dolgotrajne muke. Že petdeset let jadra moje truplo po morju in moja duša je bila zakleta, vsako noč vrniti se v truplo nazaj. A sedaj se je moja glava dotaknila zemlje in lahko pojdem spravljen k svojim očetom na drugi svet.“ Poprosim ga, naj nam še vsaj pove, kako je prišel v taki grozni stan in on nadaljuje: „Pred petdesetimi leti sem bil mogočen, čislan mož in sem bival v Algiru; lakomnost po denarji me je oslepila, da sem oborožil in pripravil to ladijo in postal morski ropar. Že precej časa sem se bavil s tem opraviлом, ko sem vsprejel enkrat v Zanti nekega der-
viša na krov, kateri je hotel zastonj potovati. — Jaz in moji tovariši smo bili suroveži, ki nismo spoštovali pobožnega moža, marveč smo se ž njim norčevali. Ko me je

nekoč zavoljo mojega grešnega življenja posvaril, zgrabila me je jeza v moji kajuti, kjer sem s krmarjem dosti popival. Razjarjen derviševih besed, katerih bi ne trpel niti od sultana, planem na krov in mu prebodem prsi. Umirajoč je proklel mene z mojimi mornarji vred, naj ne moremo ne umreti, ne živeti, dokler ne položimo svoje glave na mater zemljo. Derviš je umrl. Vržemo ga v morje in zasmehujemo njegove grožnje; toda še isto noč se spolnijo njegove besede. En del mornarjev se spunta proti meni. S strašno jezo smo se klali, dokler niso padli vsi moji pristaši in dokler me niso pribili na jambor. Pa tudi uporniki so pocepali vsled ran in v kratkem je bila moja ladija velik grob. Tudi meni so odrevenele moči, sapa mi je zastala in menil sem, da umrjem. Bil sem pa le, kot okamenel in prihodnje noči, ob istem trenutku, ko smo bili vrgli derviša v vodo, oživel sem s tovariši vred — a nismo mogli nič drugega ne delati ne govoriti, kakor kar smo govorili in storili v oni grozni noči. Tako jadramo že petdeset let, ne moremo živeti, ne

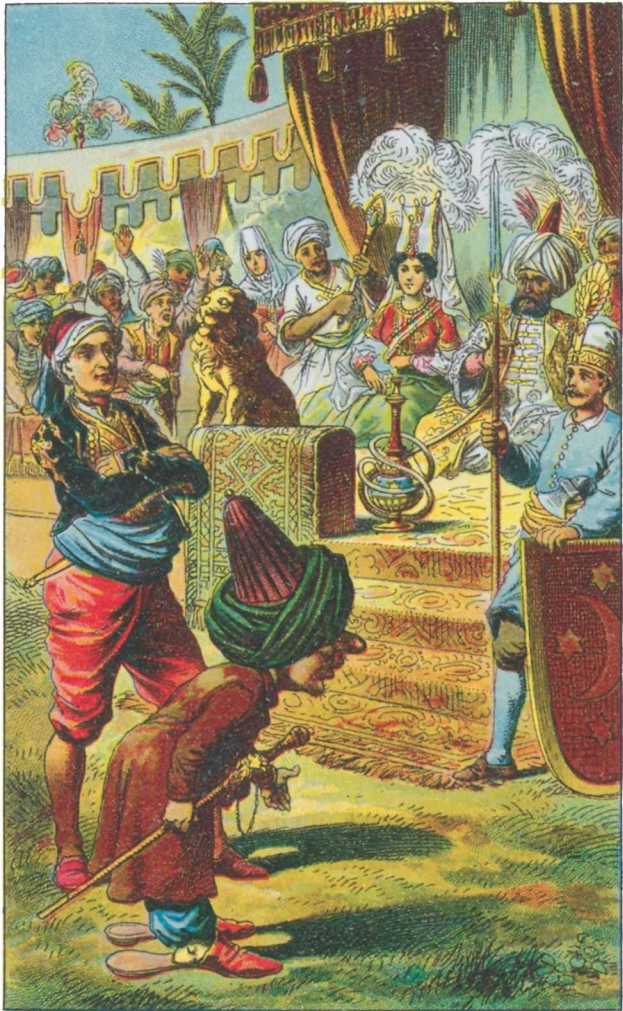
umreti, ker kako bi mogli doseči kopno? V divjem veselju smo jadrali vsakokrat s polnimi jadri, ko se je bližala nevihta, upaje, da se slednjič vendar razlomi ladija ob kaki kletci in da položimo trudne glave na dnu morja k počitku. Zmiraj nam je spodletelo. Toda zdaj bom umrl. Še enkrat mojo hvalo, neznani rešitelj — če te morejo zakladi naplačati, vzemi mojo ladijo v znak hvaležnosti.“

Poveljniku glava omahne in mrtev obleži. Kmalu razpade tudi on liki tovarišev na prah. Ves prah smo zbrali v zabojček in ga pokopali na suhem; v mestu pa sem najel delavcev in mornarjev, ki so mojo ladijo dobro popravili. Ko sem zamenjal vse blago, kar sem ga imel na ladiji za drugo, in sicer z velikim dobičkom, vzel sem mornarje v službo, obdaroval sem bogato Muleja in se odpeljal proti domovini. Naredili smo pa ovinek, ker smo se peljali do več otokov in tujih dežel, kjer sem svoje blago razprodajal. Prerokov blagoslov me je spremljal. Čez tričetrť leta sem se vrnil še enkrat tako bogat, kakor sem podedoval po mrtvem ladijevodji, domu v Balsoro.

Somestjani so se čudili nad mojim bogastvom in srečo in mislili so, da sem bil naletel na demantno dolino slavnoznanega potujočega Sindbada. Pustil sem jim njihovo mnenje; a od takrat so morali vsi Balsorčani, ko so imeli osemnajst let, potovati na tuje, iskat liki jaz srečo in denar. Jaz sem pa živel v mirnem počitku doma, le vsako peto leto romam v Meko zahvaljevat se Gospodu na sveti zemlji za dobljene dobrote in molit za mrtvega ladijevodjo in njegove mornarje, da bi vsprejel tudi njih v svoj raj.*

Pravljica o malem Muku.

V mojem ljubem rojstnem mestu Niceji je prebival mož, katerega so imenovali mali Muk. Dasi sem bil takrat še jako mlad, spominjam se ga še vender dobro, posebno ker me je nekoč moj oče zaradi njega hudo pretepel. Mali Muk je bil namreč že star možic, ko sem ga jaz poznal, a vender je bil le meter visok; razven tega je bil čudne postave, zakaj njegovo telo, kakor je bilo majhno in nežno, moralo je nositi glavo, večjo in debelejšo, kakor je glava družega človeka; prebival je čisto sam v veliki hiši ter si celo sam kuhal, tudi bi v mestu nihče ne vedel, ali je še živ ali je umrl, da se ni okoli poludne iz njegove hiše valil velikansk dim, zakaj šel je le vsake štiri tedne enkrat iz svojega stanovanja; vender ga je bilo

često videti zvečer, kako je hodil po strehi gori in doli, s ceste pa se je zdelo, da samo njegova debela glava teka po strehi okoli. Jaz in moji tovariši smo bili nagajivi dečki, ki smo vsakogar radi dražili ter zasmehovali, zbog tega je bil za nas vedno praznik, kadar je šel mali Muk ven; zbirali smo se določenega dne pred njegovo hišo ter čakali, dokler ni prišel ven; ko so se potem odprla vrata, in je najprvo ven pokukala velika glava pokrita še z večjim turbanom, ko je potem prišlo še ostalo telo, oblečeno v oguljen plašček, široke hlače in širok pas, na katerem je viselo dolgo bodalo, tako dolgo, da se ni vedelo, je li bil Muk privezan na bodalo ali bodalo na Muka, kadar je tako izstopil, takrat je zavrišalo naše veselo vpitje, metali smo kape v zrak ter kakor noroglavi plesali okoli njega. Mali Muk pa nas je pozdravljal resno z glavo kimaje ter je počasi korakal po cesti, pri tem je z nogami drsal, zakaj bil je obut v velike, omašne čerape, kakoršnih še nikoli nisem videl. Mi dečki smo tekali za njim ter neprestano kričali: „Mali Muk, mali Muk!“ Tudi smo imeli

veselo pesmico, katero smo zdajpazdaj zapeli njemu na čast; glasila se je tako:

«Mali Muk, mali Muk
V veliki prebivaš hiši,
Greš četrti teden ven,
Priden si in mal možic
Imaš glavo kot kotlič
Le ozri se, skoči, Muk,
Lôvi nas, no, lôvi, Muk.»

Tako smo se že dostikrat zabavali z njim in priznati moram v svojo sramoto, da sem jaz razgrajal najhuje, zakaj dostikrat sem ga potegnil za plašček, in nekoč sem mu celo od zadaj stopil na velike čerape, da je padel. Zdelo se mi je to kaj smešno, ali smeh me je minil, ko sem videl malega Muka, da gre proti hiši mojega očeta. Res je šel noter ter je nekaj časa ostal ondu. Skril sem se za vežnimi vrati ter videl, kako je Muk prišel zopet ven, spremljal ga je moj oče, držal ga spoštljivo za roko ter se pri vratih z mnogimi pokloni poslovil od njega. Ni mi bilo nič kaj dobro pri srcu, ostal sem zato dolgo v svojem skrivališču; končno me prižene ven glad, katerega sem

se bal huje, nego udarcev in ponižno ter s povešeno glavo sem stopil pred svojega očeta. „Kakor sem slišal, norčeval si se z dobrim Mukom?“ dejal je oče z jako resnim glasom. „Povedati ti hočem zgodovino tega Muka in gotovo ga ne boš več zasmehoval; poprej pa in potem, dobiš kakor po navadi.“

Po navadi pa sem prejel pō petindvajset udarcev, katere mi je vselej le predobro naštel. Vzel je torej dolgo cev svoje pipe, odvil jantarjev ustnik ter me našeškal huje, nego kedaj poprej. Ko mi jih je naštel petindvajset, velel mi je, da pazim, potem pa mi pripovedal o malem Muku:

Oče malega Muka, ki se je pravzaprav imenuje Mukrah, bil je spoštovan, toda ubog mož tu v Niceji. Živel je skoro tako samostarsko, kakor živi zdaj njegov sin. Tega pa ni kaj posebno maral, ker se je sramoval pritlikave njegove postave in zato mu je tudi dal v nevednosti vzrasti. Mali Muk je bil še v 16. letu vesel otrok in oče, resen mož, karal ga je zmiraj, da je še vedno tako neumen in otročji, ko je zdavnaj raztrgal otroške črevljice.

Starec je pa nekoč hudo padel, in za tem padcem je tudi umrl ter malega Muka ostavil ubozega in nevednega. Trdosrčni sorodniki, katerim je bil pokojnik več dolžan, nego je mogel plačati, spodili so malega revčka od hiše, svetujé mu, naj gre po svetu sreče iskat. Mali muk je odgovoril, da je že pripravljen za pot, prosil je še samo za očetovo obleko, in to so mu tudi dali. Njegov oče je bil velik, močan mož, zato dečku obleka ni bila prav. Muk pa si je vedel pomagati; odrezal je, kar je bilo predolgo, potem pa se je oblekel. Pa bržkone je pozabil, da bi tudi na širokost moral kaj odrezati, odtod njegova čudna oprava, v kateri ga še vidimo dandanes; veliki turban, široki pas, omašne hlače, modri plašček, vse to je podedoval od svojega očeta in vse nosi od takrat; dolgo damascensko očetovo bodalo pa je vtaknil za pas, prijel za palico ter odpotoval skozi mestna vrata.

Veselo je hodil celi dan, saj je pa tudi šel sreče iskat; ako je ugledal na tleh v solneu bliščečo se črepinjo, gotovo jo je spravil v žep misleč, da bo se izpremenila v najlepši

demant; ako je v daljavi videl kupolo kakšne mošeje bliščati se kakor ogenj, ako je videl jezero svetlo kakor zrcalo, hitel je z veseljem tje; zakaj mislil je, da je došel v čarobno deželo. Toda joj! Ona mamila izginila so v bližini in le prekmalo ga je opomnila utrujenost in od gladú kruleči mu želodec, da je še v deželi umrljivih ljudi. Tako je potoval dva dni lačen in otožen, in obupaval je, da najde srečo; poljski sad mu je bil edina hrana, trda tla njegovo ležišče. Tretjega dne zjutraj je z višine zagledal veliko mesto. Polumesec se je lesketal na njegovih slemenih, pisane zastave so migljale po strehah, kot bi malemu Muku namigovale k sebi. Iznenaden je obstal ter gledal mesto in pokrajino. „Dà, ondu bo mali Muk našel svojo srečo,“ rekel je sam pri sebi ter navzlic utrujenosti veselo poskočil, „ondu ali nikjer“.

Zbral je vse svoje moči ter korakal proti mestu. Pa dasi je bilo videti blizo, prišel je šele proti poludne v njega obližje, zakaj majhni njegovi udje so mu skoro povsem odpovedali službo, in večkrat je moral sesti v palmino senco počivat. Končno je došel

pred mestna vrata. Uravnal si je plašček, ovil si lepše turban krog glave, pritegnil si pas ter dolgo bodalo dejal bolj po strani; potem si je obrisal prah s črevljev, poprijel paličico ter pogumno odšel skozi vrata v mesto.

Prehodil je že nekaj ulic, toda nikjer se mu niso odprle duri, nikjer ga niso poklicali, kakor si je mislil: „Mali Muk, stopi noter, jej in pij ter si noge odpoči.“ — Ravno je zopet prav hrepeneče ob veliki, lepi hiši gledal góri, kar se odpré okno, pogleda stara žena ven ter s pojočim glasom zakliče:

«Semkaj, semkaj, semkaj vsi,
Kaša že se vam hladi,
Mizo dala sem pokriti,
Naj le jé, kdor hoče priti;
Sosed, le sémkaj vsi,
Kaša že se vam hladi.»

Hišna vrata se odpró in Muk vidi, da gre dosti psov in maček v hišo. Premišluje nekaj časa, ali bi i on vsprejel povabilo, končno se pa ohrabri in gre ter ide v hišo. Pred njim je šlo par mladih mucik in on

sklene iti za njima, misleč, da morebiti bolje vesta za kuhinjo, kakor on.

Ko pride Muk po stopnicah navzgor, sreča ono staro ženko, ki je gledala skozi okno. Pogleda ga čemérno ter vpraša, česa želi. „Saj si vsakogar vabila na svojo kašo,“ odgovori mali Muk, „in ker sem tako zelo lačen, prišel sem tudi jaz.“ Starka se nasmeje ter reče: „Od kod pa prihajaš, čudno človeče ti? Celo mesto vé, da ne kuham za nikogar razven za ljube moje mačke in kakor vidiš, povabim jim semtertje iz sosedstva kaj družbe“. Mali Muk pripoveduje stari ženki, kakó hudó se mu je godilo po očetovi smrti ter jo poprosi, naj mu dovoli, da smé danes jesti z njenimi mačkami. Ženki je bilo odkritosrčno pripovedanje Mukovo zelo všeč, zato mu dovoli, da sme biti njen gost ter mu da obilo jesti in piti. Ko se najé in okrepča, gleda ga starka dobro, potem pa deje: „Mali Muk, ostani pri meni v službi, imel boš malo opravila in dobro se ti bo godilo.“ Mali Muk, kateremu je toli dišala mačja kaša, privoli in bil je precej strežaj gospe Ahavci. Imel je lahko, toda kaj čudno

službo. Gospa Ahavci je namreč imela dva mačka in štiri mačke, tem je moral mali Muk vsako jutro počesati dlako ter jo namazati z dragocenimi mazili; kadar je šla gospa od hiše, moral je paziti na mačke, kadar so jedle, moral je postavljati sklede pred nje in zvečer jih je moral devati na svilnate blazine ter jih z baržunastim odejami odevati. Tudi je bilo v hiši še nekaj malih psov, katerim je moral streči, toda s temi ni bilo toliko opravila, kakor z mačkami, katere je gospa Ahavci ljubila liki svoje otroke. Inače pa je Muk živel tako samotarsko, kakor nekoč v svojega očeta hiši, zakaj razven gospodinje celi dan ni videl družega, nego pse in mačke. Nekaj časa se je malemu Muku godilo povsem dobro, imel je zmiraj dosti jela pa malo dela, in kakor je bilo videti, bila je stara gospodinja prav zadovoljna ž njim; sčasoma so mačke postale poredne: kadar je starka odišla z domi, skakale so liki obsedene po sobah, razmetale vse ter ubile marsikako lepo posodo, ki jim je bila na poti. Kadar so pa slišale, da prihaja gospa po stopnicah gori, splazile so

se na svoje blazine ter ji z repi mahljale nasproti, kot bi se ne zgodilo nič. Gospa Ahavci se je potem razjezila, ako je videla svoje sobe tako opustošene ter je vse zvrnila na Muka, najsi je trdil še tako, da je nedolžen, verjela je svojim mačkam, ki so bile videti tako nedolžne, več nego svojemu služabniku.

Mali Muk je bil zelo žalosten, ker torej tudi tù ni našel svoje sreče ter je sklenil samprisebi, da ostavi službo pri gospe Ahavci. Ker pa je bil na prvem svojem potovanju zvedel, kakó težavno se živi brez denarja, sklenil je, da na kakršenkoli način pride do plače, katero mu je vedno obetala gospodinja, a nikdar dala. V hiši gospe Ahavci je bila soba, ki je bila vedno zaklenjena in katere on odznotraj še nikoli videl ni. A slišal je večkrat, kako je gospa ropotala po nji, in neizrečeno rad bi bil vedel, kaj je ondu skrivala. Ko je torej mislil na svojo popotnino, prišlo mu je na um, da bi ondu utegnili biti skriti gospodinjini zakladi. Ali vedno so bila vrata trdno zaklenjena in zaraditega nikoli ni mogel do zakladov.

Nekega jutra, ko je gospa Ahavci šla z doma, pocuka ga eden izmed psičkov za široke hlače ter se pri tem vede takó, kakor bi naj Muk šel za njim; s tem psičkom je starka vedno zelo grdo ravnala, Muk pa si je z marsikatero dobroto pridobil njegovo naklonjenost. Ker se je Muk rad igral s psičkom, gre za njim in glej, pesèk ga pelje v spalnico gospe Ahavci pred majhne duri, katerih nikoli poprej ni zapazil. Vratca so bila napol odprta. Pesèk gre noter, Muk pa za njim, bil je veselo presenečen, videč, da je v sobi, v katero je že zdavnaj želel priti. Ogleda se na vse strani, ali bi morebiti mogel zaslediti kaj denarja, toda ni ga našel. Samo stare oprave in čudovite izdelane posode so stale okrog. Ena teh posod je posebno njegovo pozornost obračala nase. Bila je od kristala in krasne podobe so bile vrezane vanjo. Vzdigne jo, pa jo obrača na vse strani. Ali oj groza! Ni opazil, da je imela pokrov, ki je bil le lahno poveznjen na njo. Pokrov pade na tla ter se razbije na tisoč koščkov.

Dolgo je stal mali Muk strahu ves oka-

menel. Zdaj je bila njegova usoda odločena, ubežati mora, inace ga ubije starka. Precej je sklenil odpotovati, in samo še enkrat je hotel pogledati, ali bi ne mogel katere reči gospe Ahavci potrebovati na poti. Kar zagleda par velikih čerap, sicer niso bile lepe, toda njegove niso bile za nobeno pot več, zanimale so ga tudi zbog svoje velikosti, zakaj če bo imel te na nogah, mislili bodo ljudje po vsi priliki, da je otroške črevlje raztrgal. Zatorej brzo sezuje svoje čerape ter skoči v one. Paličica z lepo izrezano levovo glavo je stala po njegovem mnenju tudi po nepotrebnem v kotu, vzame je torej seboj ter odhiti iz sobe. Urno gre zdaj v svojo sobico, obleče svoj plašček, dene si očetov turban na glavo, vtakne bodalo za pas pa teče iz hiše in z mesta tako naglo, kolikor so ga nesle noge. Zunaj mesta je iz strahu pred starko zmiraj bežal, dokler od same utrujenosti skoro več ni mogel. Tako hitro še ni hodil vse svoje življenje, dà, zdelo se mu je, kot bi ne mogel nehati dirjati, kakor bi ga neka nevidna moč tirala naprej. Končno uvidi, da morajo čerape

imeti neko posebno lastnost, zakaj drvele so vedno ž njim vred naprej. Poskušal je na vse možne načine, kakó bi se ustavil, no, ni se mu hotelo posrečiti; kar zavpije v največji sili nad-se, kakor se vpije nad konji: „Oha — ê, stojta, oha!“ In čerape se ustavijo, Muk pa se ves spehan zvrne na tla.

Neizmerno so ga veselile čerape. Tako si je saj s svojo službo pridobil nekaj, kar bi mu moglo pomagati po svetu na njegovem potovanju za srečo. Zaspal je navzlic veselja vsled utrujenosti, zakaj telesce malega Muka, ki je moralo nositi toli težko glavo, ni moglo dosti prenesti. V sanjah se mu prikaže pesèk, kateri mu je v hiši gospe Ahavci pripomogel do čerap, pa mu reče: „Ljubi Muk, ti še ne veš prav, kakó je rabiti čerape: védi, če se v njih trikrat zavrtiš na pèti, lahko zletiš, kamor le hočeš, in s paličicó lahko najdeš zaklade; zakaj, kjer je zakopano zlato, ondu bo trikrat udarila ob tla, pri srebru pa dvakrat.“

Tako se je sanjalo malemu Muku. Ko se prebudi, premišljuje čudne svoje sanje,

sklene takoj poskusiti. Obuje čerape, privzdigne eno nogó ter se začne vrteti na pēti. Kdor pa je kedaj poskušal v silno omašni čerapi trikrat zaporedoma izvesti to umetnost, ta se ne bo čudil, da se malemu ni posrečilo precej, posebno če pomislimo, da ga je težka njegova glava potegnila zdaj na to, zdaj na ono stran. — Mali revež nekolikrat prav trdo pade na nos, a ne da se preplašiti, da bi ne poskusil znova, in naposled se mu posreči. Kakor kolo se zavrti na pēti, poželi si v bližnje veliko mesto, in — čerape zaveslajo tje gori v zrak, dirjajo skozi oblake, in predno se mali dobro zave, kar se je zgodilo, bil je že na velikem trgu, kjer je bilo postavljenih dosti šotorov, in je brezštevilo ljudij delavno tekalo semtertje. Hodil je med ljudmi okoli, a zdelo se mu je pametnejše, da pojde v kako samotno ulico, zakaj na trgu mu je zdaj kdo stopil na čerape, da je skoro padel, zdaj je s svojim precej ven molečim bodalom tega ali onega sunil, da se je s težka umaknil tepenju.

Mali Muk je premišljeval zdaj resno,

kaj naj bi počel, da bi si prislužil kakov denar. Imel je sicer paličico, ki mu je kazala skrite zaklade, toda kje naj precej najde prostor, kjer bi bilo zlato ali srebro zagrebno? Tudi bi se za silo dal gledati ljudem za denar, no, zato je bil vender preponosen. Naposled pa se domisli hitrosti svojih nog. Morebiti mi šebedre morejo pomagati do kruha, pravi ter sklene, da kot brzoték stopi v službo. Ker pa se je nadejal, da kralj tega mesta najbolj plačuje tako službo, poiskal je njegovo palačo. V palačini veži je stala straža, katera ga je vprašala, kaj ima tudi iskati? Na njegov odgovor, da išče službe, reče mu iti k nadzorniku sužnjev. Temu razloži svojo željo ter ga poprosi, naj bi mu med kraljevimi posli preskrbel kako službo. Nadzornik ga pogleda od pet do glave ter zarenči: „Kaj ti, ki imaš komaj pedenj dolge nožice, hočeš biti kraljev brzotek? Poberi se, jaz nisem zato tukaj, da bi se zabaval z norci.“ Mali Muk pa ga uverja, da je njegova ponudba popolnoma resna, ter da se z najhitrejšim pojde izkušavat. Nadzorniku se je stvar zdela dokaj smešna.

Veli mu torej, naj se do večera pripravi za tekmovalno tekanje, pelje ga v kuhinjo ter poskrbi, da dobi dovolj jedi in pijače. Sam pa pojde h kralju ter mu pové o malem človeku in njegovi ponudbi. Kralj je bil vesel gospod, zato mu je bilo po godu, da je nadzornik sužnjev malega Muka obdržal za šalo. Ukaže mu, naj na velikem travniku za gradom naredi priprave, da bodo vsi njegovi dvorniki lahko gledali tekanje, potem pa mu še zopetno veli, naj posebno dobro skrbi za pritlikavca. Kralj pové svojim kraljičem in kraljičinam, kaj bodo videli ta večer. Ti pa so pripovedovali zopet svojim služabnikom, in ko se je približaval večer, bilo je vse grozno radovedno, in vsak, kdor je le mogel, hitel je na travnik, kjer so bili postavljeni odri, da bi videl, kako bo tekel širokoustni pritlikavec.

Ko se kralj s svojimi sinovi in hčerami vsede na odru, stopi mali Muk na travnik ter se pred visoko gospôdo zelo lično pokloni. Gledalci zaženó splošen vesel hrup, ko zagledajo pritlikavca; zakaj takega človeka še ondu nikoli videli niso. Telesce

z orjaško glavo, plašček in široke hlače, za širokim pasom dolgo bodalo, majhne nožice v velikih čerapah — kajpada! vse to je bilo preveč smešno videti, da bi se človek ne bil na glas zasmel. No, malega Muka nikakor ni zbegal ta zasmeh. Postavi se ponosno na svojo paličico oprt ter pričakuje nasprotnika. Nadzornik sužnjev je na posebno Mukovo željo izbral najboljšega tekalca. Ta torej pride ter stopi poleg malega in oba čakata znamenja. Zdaj kraljčina Amarca po dogovoru zamahne s pajčolanom in stekla sta tekalca tje črez travnik, kakor dve pušici izstreljeni na isti cilj.

Zzačetka je bil Mukov nasprotnik veliko naprej, no ta se je na svojem čerapinem vozilu zagnal za njim, došel ga, pretekkel in že zdavnaj stal na cilju, ko je še oni ves zasopel tekel. Čudenje in strmenje nekaj trenutkov vlada med gledalci, ko pa kralj prvi ploskne z rokama, zavriška množica in vpili so vsi: „Živio, mali Muk, zmagovalec v tekanju!“ — V tem so privedli malega Muka; on poklekne pred kralja, rekoč: „Premogočni kralj, pokazal

sem ti tu le malo poskušnjo svoje umetnosti, dovoli torej, da se mi podeli mesto med tvojimi tekalci.“ Kralj pa mu odgovori; „Ne, bódi moj telesni tekalec in vedno blizo moje osebe, ljubi Muk, vsako leto prejmeš za plačo sto zlatov in jedel boš pri mizi prvih mojih služabnikov.“

Tako je torej mislil Muk, da je vender naposled našel svojo srečo, katero je iskal tako dolgo in bil je veselega in dobrovoljnega srca. Tudi je užival posebno milost kraljevo, zakaj rabil ga je za najhitrejše in najskrivnejše pošiljatve, katere je opravljal z največjo natančnostjo in nepopisno hitrostjo. — Ostali kraljevi služabniki pa ga nikakor niso trpeli; ker videli so neradi, da je kralj bolj naklonjen pritlikavcu, ki ne zna družega, kakor hitro teči. Nasnovali so zato zoper njega marsikatero zaroto, toda izpodletele so vse zbog velicega zaupanja, katero je imel kralj do svojega višjega telesnega tekalca (do te časti se je namreč povzpел v tako kratkem času).

Muku niso spletke ostale skrite, katere so delali zoper njega, a ni mislil na to, da

bi se maščeval, zato je bil predobrega srca, mislil je temveč, kako bi se svojim sovražnikom storil potrebnega in priljubljenega. Zdaj se spomni paličice, za katero se v svoji sreči ni zmenil; mislil je, če najdem kak zaklad, potem mi bo gospôda že bolj naklonjena. Slišal je že čestokrat, da je oče zdanjega kralja zakopal mnogo svojih zakladov, ko je sovražnik napadel njegovo deželo: pripovedovali so tudi, da je na to umrl, ne da bi mogel skrivnost razodeti svojemu sinu. Odslej je Muk vedno jemal svojo paličico seboj, nadejaje se, da pojde kedaj mimo torišča, kjer je zakopan denar starega kralja. Po naključju pride nekega večera v oddaljeni del grajskega vrta, kóder je redkokdaj hodil, kar začuti, da se mu je paličica zganila ter trikrat udarila ob tla. In že je vedel, kaj to pomeni. Potegne torej svoje bodalo, napravi znamenje na bližnja drevesa ter se zopet splazi v grad: ondu si poišče lopato ter pričakuje noči za svoje podjetje.

Kopanje zaklada pa je malemu Muku prizadelo dosti več, nego si je bil mislil. Roké so mu bile káj slabe, lopata pa velika

in težka; in kopal je gotovo že dve uri, predno je izkopal dva, tri čevlje globoko. Naposled sune v nekaj trdega, kar je zazvénelo kakor železo. Zdaj koplje hitreje in kmalu izkoplje velik železen pokrov; stopi v jamo pogledat, kaj je neki pokrov pokrival, in res najde velik pisker, poln zlatnikov. A bil je preslab, da bi bil pisker vzdignil, zato si nabaše v hlače in pas, kolikor je mogel nesti, napolni si tudi plašček, ostalo skrbno zakrije ter si naloži plašček z zlatom. Toda če bi čerap ne imel na nogah, resnično bi ne prišel s torišča, tako ga je težko zlato vleklo k tlom. A vender je neopažen došel v svojo sobo ter je ondu pod zofinimi blazinami shranil svoje zlato.

Ko je mali Muk videl, da ima toliko denarja, mislil je, da se bode zdaj vse prevrglo, in da si bo med svojimi sovražniki na dvoru pridobil dosti zaščitnikov in dobrih pristašev. No, že potem je bilo lahko spoznati, da dobri Muk ni bil posebno dobro vzgojen, in če bi si pač ne mogel domišljati, da si bo z zlatom pridobil pravih prijateljev.

Oj, ko bi bil takrat obul svoje čerape ter s plaščkom polnim zlata odnesel pete!

Zlato, katero je odsihdob mali Muk trosil s polnimi rokami, je vzbudilo zavist ostalih dvornih služabnikov. Nadkuhar Ahuli je trdil: „Ponareja denar.“ Nadzornik sužnjev Ahmet je rekel: „Izvabil ga je kralju!“ Blagajnik Arhac pa, najhujši njegov sovražnik, kateri je zdaj pa zdaj sam posegel v kraljevo blagajnico je dejal kar naravnost: „Ukradel je.“ Da bi jim ne izpodletelo, dogovorili so se, in veliki točaj Korhuc se je nekega dne pred kraljem vedel, kakor bi bil silno žalosten in potrtn. Hlinil se je tako očividno, da ga kralj vpraša, kaj mu je. „Oj!“ odgovori on, „žalosten sem, ker sem izgubil milost svojega gospoda.“ „Kaj bledeš, prijatelj Korhuc?“ odvrne kralj. „Od kedaj ne dam solncu svoje milosti svetiti na te?“ Veliki točaj mu odgovori, saj vendar svojega tajnega telesnega tekalca obsipa z zlatom, ubogim zvestim svojim služabnikom pa ne da ničesar.

Kralj se temu poročilu silno začudi, dá si popisati, kako mali Muk deli zlato in za-rotniki mu zlahka vzbude sumnjo, da je mali

Muk kakorsikolibodi denar ukradel iz zakladnice. Blagajniku je bilo zelo po volji, da se je stvar tako izpremenila, ker tako ni rad polagal računa. Kralj torej ukaže, naj tajno pazijo na vse korake malega Muka, da ga če mogoče zasačijo pri delu. Ko je torej Muk ponoči za tem nesrečnim dnevom vzel lopato ter zlezel na grajski vrt, da bi se znova založil z zlatom skrivnega zaklada, zakaj izpraznila se mu je vsled radodarnosti denarnica, šla je od daleč za njim straža, katero sta vodila nadkuhar Ahuli in pa blagajnik Arhac, in ravno tedaj, ko hoče zlato iz piskra položiti na svoj plašček, skočijo nanj, zvežejo ga ter ga precej odvedo pred kralja. Kralj je bil že tako ozlovoljen, ker je bil v spanju moten, zbog tega vzprejme ubogega svojega tajnega tekalca zelo nemilostno ter precej začne izpraševanje. Pisker so bili popolnoma izkopali ter ga z lopato in plaščkom, napolnjenim z zlatom, postavili pred kralja. Blagajnik izpové, da je s svojimi stražniki iznenadil Muka, ravno ko je ta pisker zlata zakopaval v zemljo. Kralj na to

vpraša zatoženca, ali je to res in kje je dobil zlato, katero je zakopal?

Svest si svoje nedolžnosti, pové mali Muk, da je ta pisker našel na vrtu, da ga ni nameraval zagrebsti, nego izkopati.

Vsi navzoči se glasno zasmеjejo temu opravičevanju, kralj pa se silno razjezi zbog dozdevne predrznosti pritlikavca ter zavpije: „Kaj, ničémnik! Tako neumno in nesramno hočeš nalagati svojega kralja, potem ko si ga okradel? Blagajnik Arhac! Pozivljam te, da poveš, spoznaš li, da je ta svota zlata ista, katere nedostaje v mojem zakladu?“

Blagajnik pa odgovori, da vé to čisto gotovo, da toliko in še več ne dostaje nekaj časa v kraljevem zakladu ter da lahko pri-seže na to, da je to ukradeno zlato.

Zdaj velí kralj, naj malega Muka trdo v verige uklenejo ter ga odpeljejo v stolp, blagajniku pa izroči zlato, naj ga položi v zakladnico nazaj. Ker se je stvar tako srečno iztekla, odide blagajnik vesel ter doma prešteje svetle zlatnike; a tega hudobni mož ni naznanil nikoli, da je na dnu piskra ležal listek z napisom:

„Sovražnik je preplavil mojo deželo, zato tukaj skrijem del svojih zakladov; naj ga zadene prokletstvo njegovega kralja, kdorkoli ga najde, ako ga precej ne izroči mojemu sinu. Kralj Sadi.“

Mali Muk je v svoji ječi žalostno premišljal; vedel je, da mora umreti tisti, ki ukrade kaj kraljevega: in vender ni hotel skrivnosti svoje paličice razodeti kralju, ker bal se je po pravici, da mu jo vzame s čerapami vred. Žal, da mu tudi čerape niso mogle pomagati, zakaj ker je bil v ozkih verigah priklenjen k zidu, ni se mogel zasukati naokrog, in naj se je še tako trudil. Ko pa mu nastopnega dné naznanijo, da mora umreti, premisli si vender, da bi bilo bolje, živeti brez palice, nego ž njo umreti, poprosi kralja za tajni pogovor ter mu razodene skrivnost. Izprva kralj kar nič ni verjel njegovi izpovedi; pa mali Muk mu ponudi poskušnjo, ako ga kralj ne dá ubiti. Kralj mu obeča ter da v zemljo zakopati nekaj zlata, no tako, da tega Muk ni videl, nato pa mu ukaže, naj išče s svojo paličico. Našel ga je v nekaj trenutkih, zakaj paličica

je razločno trikrat udarila na zemljo. Zdaj izprevidi kralj, da ga je blagajnik prevaril, pa mu po navadi jutrovih dežel pošlje svilnat motvoz, s katerim naj bi se zadavil. Malemu Muku pa reče: „Obečal sem ti sicer življenje, no, zdi se mi, da nimaš samo skrivnosti te paličice; zato ostaneš zmiraj zaprt, ako ne poveš, kako moreš tako hitro teči.“ Ker je malemu Muku edna sama noč v stolpu vzela vse veselje do daljšega jetništva, zato izpové, da je vsa njegova umetnost le v čerapah, vendar kralju ne razodene skrivnosti, da se je treba trikrat na pēti zasukati. Kralj sam obuje čerape, da bi je poskusil ter dirja po vrtu, kakor bi bil iz uma; večkrat se je hotel ustaviti, a ni vedel, kako je treba čerape zadržati, mali Muk pa si ni mogel kaj, da bi se tako malo ne maščeval, pustil ga je dirjati, dokler se ni nezaveden zgrudil na tla. — Ko se je kralj zopet osvestil, bil je silno razkačen na malega Muka, ki ga je pustil dirjati, da se je tako upehal.

„Obečal sem ti, da ti dam prostost in življenje, toda v dvanajstih urah moraš osta-

viti mojo deželo, in~~o~~če te dam obesiti“. Čerape in paličico pa zapove shraniti v svojo zakladnico.

Ubog kakor poprej ostavi mali Muk deželo preklinjaje svoje nespametnost, ki ga je slepila, da bo še kedaj velika glava na dvoru. K sreči ni bila dežela velika, iz katere je bil iztiran, zato je bil čez osem ur že na meji, dasi ga je hoja težko stala, ker je bil na svoje čerape navajen. — Ko pride čez mejo, ostavi navadno cesto, da bi si poiskal najsamotnejšo goščavo v gozdih ter bi ondu sam zase živel, zakaj mrzil je vse ljudi. V hosti naleti torišče, katero se mu povsem zdi pripravno za namen, kateri je bil sklenil. Vabita ga čist potok, obdan z velikimi senčnatimi figovimi drevesi, in pa mehka trata, tu se vleže na tla ter sklene, da ne zavžije nobene jedi, nego da tukaj čaka na smrt. Žalostno premišljuje smrt zaspi; ko pa se zopet vzbudi ter ga jame mučiti glad, navda ga vender misel, da je nevarno umreti za gladom, zbog tega se ozre, ali bi mogel kje dobiti kaj hrane.

Ukusne zrele fige visé na drevesu, pod katerim je spal; da bi si jih natrgal, spleza na nje, najé se jih do sita, gré potem doli k potoku, da bi si potolažil žejo. Ali kako se prestraši, ko v vodi zagleda svojo glavo okrašeno z velikanskimi ušesi in debelim dolgim nosom! Osupel z rokami otipa ušesa in res so bila nad vatel dolga.

„Pač zaslužim oslovski ušesa!“ vzklikne revež. „Zakaj svojo srečo sem liki osel brcal z nogami“. — Hodil je pod drevesi okoli, in ko je zopet bil lačen, zatekel se je še enkrat k figam, ker na drevesih ni našel ničesar drugega, kar bi bilo povžitno. Ko se v drugič najé fig, domisli se, bodo-li njegova ušesa imela dovolj prostora pod velikim turbanom, da bi vendar ne bil tako smešen videti ter začuti, da so mu velika ušesa izginola. Brž teče k potoku nazaj, da bi se prepričal o tem in res, bilo je tako, ušesa so mu bila taka kot poprej, izpreminol je tudi dolgi spačen nos. Zdaj šele razvidi, kako se je to zgodilo; pri prvem figovcu je dobil dolgi nos in ušesa, drugi pa ga je ozdravil; ves vesel izpozna, da mu dobrotna

usoda še enkrat polaga v roko pripomočke k sreči. Nātrga si torej od obeh dreves, kolikor more nesti ter se napoti nazaj v deželo, katero je nedavno ostavil. Ondu se v prvem mestu z drugo obleko napravi nepoznatega ter odpotuje dalje proti mestu, v katerem je prebival oni kralj in tudi kmalu pride tja.

Bilo je ravno za časa, ko je bilo zrelo sadje še precej redko; mali Muk se torej vsede pred palačina vrata, zakaj bilo mu je dobro znano od poprej, da tukaj tako redko sadje kupuje nadkuhar za kraljevo mizo. Muk še ne sedi dolgo, kar zapazi nadkuharja prihajati črez dvorišče. Pregledaval je blago prodajalcev, ki so se zbrali pred vrati palače, naposled pa se je ozrl tudi na Mukovo košarico. „Oj, redki grižljaj to“, deje veselo, „ta bo gotovo ugajal njega veličanstvu: koliko pa zahtevaš za košarico“. Mali Muk mu pové zmerno ceno in kmalu se pogodita. Nadkuhar izroči košarico sužnju ter gre naprej; mali Muk pa jo popiha, zakaj bal se je, da bi znali poiskati njega ter ga kaznovati, ko se nesreča pokaže na glavah dvornikov.

Kralj je bil pri obedu jako dobre volje ter je zaporedoma hvalil nadkuharja zbog njegove dobre kuhinje in skrbnosti, s katero je vedno najredkejšje jestvine zanj izbiral; nadkuhar pa, ki je dobro vedel, kake slaščice je imel pripravljene, smehljal se je veselo, dejal je včasi: „Še bo jutri dan“, ali pa: „Konec dober, vse dobro“, takó da so bile kraljičine zelo radovedne, kaj bo še neki prinesel. Ko pa dá lepe vabljive fige prinesiti na mizo, začudijo se vsi pričujoči: „Kako so vender zrele, kakó slastne!“ vsklikne kralj. „Nadkuhar, ti si mož, ki zasluži posebno našo milost!“ Tako govoreč razdeli kralj, kateri je bil s takimi slaščicami zelo skop, lastoročno fige svojim gostom. Vsak kraljič in vsaka kraljičina dobita po dve, dvorske gospe in vezirji in age pa vsak po eno, ostale pa postavi pred se ter jih jame kaj slastno povživati.

„Oče, kako si vender grozno čuden videti, zavpije iznenada kraljičina Amarca. Vsi se začudeno ozrejo na kralja: velikanska ušesa so mu visela ob glavi in dolg nos mu je molél doli črez brado; začno ogledovati tudi

sami sebe s strahom in grozo, in vsi so imeli več ali menj čuden nakit na glavi.

Pomislite, kakó se je prestrašil ves dvor! Precej so poslali po vse zdravnike v mestu, prihajali so kar trumoma, zapisavali miksture in krogljice, no ušesa in nosovi so ostali. Enemu kraljeviču so odrezali ušesa, toda zrasla so mu takoj zopet.

Muk je o vsem tem slišal v svojem skrivališču, kamor se je odtegnil in uvidel je, da je zdaj čas delati. Že poprej, ko je prodal fige, omislil si je obleko, katera bi ga naj kazala kot učenjaka, k čemur je dosti pripomogla dolga brada iz kozje dlake. Z vrečico polno fig napoti se v kraljevo palačo ter kot tuj zdravnik ponudi svojo pomoč. Z začetka mu ne verjamejo posebno, ko pa mali Muk enemu izmed kraljevičev da povžiti figo ter zbog tega ušesa in nos dobé prejšnjo podobo, hočejo vsi, da jih zdravi tuji zdravnik. No, kralj ga molče prime za roko ter ga odvede v svoje stanišče, odpre ondu vrata vodeča v zakladnico ter namigne Muku, naj gre za njim. „Tu so moji zakladi“, deje kralj, „izberi si, karkoli hočeš, vse ti dam,

samo da me rešiš tega sramotilnega zla“. To je bila Mukovim ušesom, sladka godba; precej ko vstopi, zagleda svoje čerape na tleh in precej zraven je ležala tudi paličica. Hodi torej semtertje po dvorani, kakor bi občudoval kraljeve zaklade; no, komaj pa pride do svojih čerap, stopi naglo vanje, zgrabi paličico, odtrga si narejeno brado ter osuplemu kralju pokaže dobro znani obraz pregnanega Muka. — „Nezvesti kralj“, deje mu, „ki zveste služabnike plačuješ z nehvaležnostjo, ostani v zasluženó kazen pokveka, kakršna si zdaj. Puščam ti ušesa, da te vedno spominjajo na malega Muka“. Ko to izgovori, zasúče se brzo na pēti, poželi si daleč preč, in predno je mogel kralj poklicati pomoči, izginil je mali Muk. Odslej živi mali Muk tu v velikem blagostanju, toda samotno, ker sovraži ljudi. Izpametovala ga je izkušnja in četudi je morda njegova vnanjost malo posebna, vreden je vender, da ga bolj občuduješ, nego zasmehuješ.

Tako mi je pripovedoval moj oče. Kesal sem se, da sem se takó surovo obnašal nasproti malemu možu, in oče mi je odpustil

drugi del kazni, katero mi je bil namenil. Pripovedaval sem svojim tovarišem o prigodkih malega Muka, in prikupil se nam je tako, da mu nobeden ni več nagajal. Nasprotno, častili smo ga, dokler je živel in priklanjali smo se mu ravno tako ponižno, kakor kadiju*) in muftiju.**)

*) Turški sodnik.

**) Turški najvišji duhovnik.

Pravljica o nepravem kraljeviču.

Živel je nekoč pošten krojaški pomočnik, z imenom Labakan, ki se je pri spretnem mojstru v Aleksandriji učil svoj obrt. Ni se moglo reči, da bi bil Labakan pri šivanju neroden, nasprotno, znal je zelo lepo delati. Godila se mu je tudi krivica, če so ga kar naravnost zmerjali z lenuhom. Ali vender je bil nekako čuden ta pomočnik, zakaj šival je lahko po cele ure tako, da mu je bila igla v roki kar razbeljena in se je kadilo od niti, in dovršil je delo tako izvrstno, kakor nobeden drugi. Drugikrat pa, in žal, zgodilo se je to večkrat, sedel je globoko zamišljen, gledal srpo pred se in pri tem je bilo njegovo obličje in bitje tako nekako čudno, da so mojster in ostali pomočniki vedno dejali: „Labakan ima zopet imeniten obraz.“ — Ob petkih pa, ko so se drugi ljudje mirno vračali od molitve k delu domov,

stopil je Labakan iz mošeje v lepi obleki, katero si je omislil s svojim težavno prihranjenim zaslužkom, korakal počasi in ponosno po trgih in ulicah in če ga je nagovoril kak tovariš: „Mir s teboj,“ ali: „kako se ti godi, prijatelj Labakan?“ pomignil mu je milostljivo z roko, ali pa, in to je bilo že veliko, imenitno pokimal z glavo. Kadar mu je na to mojster v šali rekel: „Labakan, ti si kar ustvarjen za kraljeviča,“ razveselil se je tega ter odvrnil: „Kaj, i vi ste opazili to?“ ali: „To sem si mislil že zdavnej!“

Tako se je pošten krojaški pomočnik védel že precej časa, mojster pa je prenašal njega norost, ker je drugače bil dober človek in zveden delavec. Nekega dne pa pošlje sultanov brat Selim, ki je ravno potoval skozi Aleksandrijo, mojstru svojo praznično obleko, da bi nekaj na nji pre naredil, in mojster jo izroči Labakanu, ker on je delal najličnejše. Ko zvečer odidejo mojster in pomočniki, da bi si odpočili od dnevnega truda, prižene nepremagljiva moč Labakana zopet v delavnico, kjer je visela obleka cesarjevega brata. Dolgo časa stoji zamišljen

pred njo ter se čudi zdaj prekrasnemu vezilu, zdaj izpreminjajočim se barvam baršuna in svile na obleki. Ni mogel drugače, moral jo je obleči. In glej, prilegala se mu je tako izvrstno, kakor bi bila napravljena zanj. „Nisem-li rayno tako lahko kraljevič, kakor kak drugi?“ vpraša samega sebe, po sobi sem ter tje korakaje. „Ni-li že rekel sam mojster, da sem za kraljeviča rojen?“ Zdelo se je, da je pomočnik z obleko vred oblekel tudi kraljevsko mišljenje; ni si mogel drugače misliti, nego da je neznan kraljevič in kot tak je sklenil iti po svetu ter ostaviti mesto, kjer so bili ljudje dozdej tako nesposobni, da pod opravo njegovega nizkega stanu niso spoznali prirojenega mu dostojanstva. Krasna obleka se mu je zdela poslana od dobrotljive vile: zato pa se tudi ni upal zavrniti tako dragega daru, pobral je malo svoje imetje ter odpotoval iz Aleksandrije, pri čemur mu je bila temna noč zelo po godu. — Povsod na svojem potovanju je novi kraljevič vzbujal občudovanje, zakaj krasna obleka in njegovo resno, veličastno vedenje se nista nič kaj prilegali pešču. Če

ga je kdo vprašal o tem, odgovarjal je s silno resnim obrazom, da se to godi iz posebnih vzrokov, ko pa uvidi, da se dela smešnega, če potuje peš, kupi si za majhen denar starega konja, ki je bil nalašč zanj. Ker je bil zelo miren in krotek, ni ga nikoli spravil v zadrego, da bi se moral kazati spretnega jezdeca, kar ni bilo njegovo opravilo.

Ko nekega dne korákoma jezdi na svoji Murvi, tako je imenoval svojega konja, pridruži se mu neki jezdec ter ga poprosi, da bi smel jahati v njegovi družbi, ker mu je pot dosti krajši, če se s kom razgovarja. Jezdec je bil vesel, mlad mož, brhek in prijetnega obnašanja. Kmalu se začne z Labakanom razgovarjati, od kod in kam, in zgodilo se je, da je tudi on, kakor krojaški pomočnik, brez namena potoval po svetu. Povedal mu je, da mu je ime Omar, da je stričnik Elfi-Beja, nesrečnega kahirskega paše ter da zdaj potuje okoli, da bi izvršil, kar mu je strijc na smrtni postelji naročil. Labakan pa ni tako odkritosrčno govoril o svojih razmerah, namignil mu je samó,

da je visokega rodu ter da potuje v zabavo.

Mlada gospoda sta ugajala drug drugemu ter sta potovala dalje. Drugega dne skupnega potovanja vpraša Labakan svojega tovariša Omarja po naročilih, katero mu je izvršiti ter v svoje strmenje izvé to-le: „Kahirski paša Elfi-Bej je vzgojeval Omarja od mladega in nikoli ni poznal svojih starišev, ko so pa Elfi Beja napadli sovražniki in je po treh nesrečnih bitkah smrtno ranjen moral bežati, je razodel svojemu gojencu, da ni njegov stričnik, nego sin mogočnega vladarja, kateri ga je iz strahu pred vedeževanjem svojih čarodejev spravil z dvora s prisego, da ga hoče videti šele zopet, ko bo mu dvaindvajset let. Elfi-Bej mu ni povedal imena njegovega očeta, nego mu zatrdno naročil, naj četrty dan nastopnega meseca ramadana, kateri dan bo mu ravno dvaindvajset let, pride k slovečemu stebru El-Serujah, štiri dni hoda na vzhodno stran od Aleksandrije. Tam naj odda bodalo, katero mu je izročil, možem, ki bodo stali ob stebru ter reče; „Tukaj sem, katerega iščete!“ Če odgovore:

„Hvaljen bodi, prerok, ki te je ohranil,“ naš gre ž njimi, peljali ga bodo k njegovemu očetu.

Krojaški pomočnik Labakan se je zelo čudil tej izjavi, odslej je nevoščljivo gledal kraljiča Omarja, jezen zbog tega, da je usoda onemu, četudi ga že imajo za stričnika mogočnega paše, naklonila še dostojanstvo knežjega sinu, njemu pa, katerega je oskrbela z vsem, česar je treba kraljeviču, prisodila je takorekoč temno pokolenje in navadno življenje. Primerjal je sebe s kraljevičem. Mora si je priznati, da je ta mož lepega obličja; imel je lepe žive oči, drzno upognen nos, krotko, ustrezljivo obnašanje, skratka vse vrline vnanjosti, ki človeka delajo priljubljenega. Pa četudi je na svojem spremljevalcu našel toliko prednosti, se je vendar nadejal, da bo Labakan knežjemu očetu še dosti bolj prijeten, nego pravi kraljevič.

Te misli so Labakama mučile ves dan in ž njimi je zvečer zaspal v prenočišču, ko pa se zjutraj vzbudi ter poleg sebe zagleda spečega Omarja, kateri je tako sladko spal ter lahko sanjal o gotovi svoji sreči, navdā

ga misel, da bi si z zvijačo ali s silo prisvojil, kar mu je odrekla nemila usoda; znamenje, po katerem bi naj spoznali domov se vračajočega kraljeviča, bodalo je imel speči vtakneno za pas; lahno ga izvleče Labakan, da bi ga zasadil lastniku v prsi. No, krotka pomočnikova duša se ustraši misli na umor, zadovolji se s tem, da bodalo vtakne k sebi, veli za-se osedlati hitrejšega kraljičevega konja, in predno se je vzbudil Omar ter uvidel, da je vseh svojih nad oropan, prehitel ga je njegov nezvesti tovariš že za več milj.

Bil je ravno prvi dan svetega meseca ramadana, ko je Labakan oropal kraljeviča, imel je torej še štiri dni časa, da bi došel k stebru El-Serujah, ki mu je bil dobro znan. Četudi je bil kraj, kjer se je nahajal steber, k večjemu še dva dni oddaljen, podvizal se je, da bi čim prej prišel tje, zakaj bal se je, da bi ga ne prehitel pravi kraljevič.

Konec drugega dne zagleda Labakan steber El-Serujah. Stal je na malem holmiču sredi velike ravnine in bil je na dve do tri ure daleč videti. Labakanu je ob tem pogledu srce tolklo glasneje; dasi je zadnja

dva dni imel časa dovolj premišljevati ulogo, katero mu je bilo igrati, vender ga je huda vest nekoliko plašila, toda ohrabrila ga je zopet misel, da je za kraljeviča rojen, tako da se je bolj umirjen bližal svojemu cilju.

Kraj okoli stebra El-Serujah je bil neobljuden in puščoben in novi kraljevič bi bil s svojim živežem kmalu prišel v zadrego, če bi se ne bil preskrbel za več dni. Ulegel se je torej poleg svojega konja pod nekotimi palmami ter ondu pričakoval svoje nadalnje usode.

Proti poldnevu nastopnega dne ugleda veliko vrsto konj, ki so čez ravnino prihajali proti stebru El-Serujah. Sprevod se je ustavil ob vznožju holmca, na katerem je stal steber, razpeli so krasne šotore in kazalo je vse, da mora to biti spremstvo kakega bogatega paše ali šajka. Labakan je slutil, da so se vsi ti ljudje, ki jih je videl, zaradi njega potrudili semkaj, in že danes bi jim bil rad pokazal njihovega bodočega gospodarja, pa ukrotil je svojo poželjivost, da bi se jim pokazal kraljeviča, saj bo itak jutranji dan

popolnoma uresničil najsrčnejše njegove želje.

Jutranje solnce je presrečnega krojača vzbudilo k najvažnejšemu trenutku njegovega življenja, kateri bi ga imel iz najnižje usode povzdigniti na stran h knežjemu očetu; ko je sedlal konja, da bi jezdil k stebru, spomnil se je sicer, kako krivično je to njegovo početje, domislil se je sicer žalosti v svojih lepih nadah prevarjenega kneževiča, ali bilo je prekasno, kar je bilo storjenega, storjeno je bilo in njegovo samoljubje mu je šepetalo, da je ugleden dovolj ter se lahko najmogočnejšemu kralju predstavi za sina. Tako ohrabren zasede konja, zbere vso svojo srčnost, da bi ga pognal v dir in prej, ko v četrto ure pospé ob vznožje holmca. Tu razjaše, priveže konja za grm, katerih je tukaj več rastlo po holmcu, izvleče bodalo kraljeviča Omarja ter gre na holmec. Pri stebru je stalo šest môž krog starca visoke, kraljeve postave; krasen kalftan od zlate tkanine, prepasan z belim kašmirskim pojasom in bel turban, okrašen z dragimi iskrečimi se kamni, vse je to kazalo, da je môž bogataš in velik dostojanstvenik.

K njemu pristopi Labakan, prikloni se mu globoko ter reče v tem, ko mu poda bodalo: „Tukaj sem, katerega iščete.“

„Hvaljen bodi prerok, ki te je varoval,“ odvrne starec s solzami veselja; „objemi starega svojega očeta, ljubljeni moj sin Omar!“ Krojača je ta slovesni nagovor zelo ganil in obenem vesel in osramočen plane staremu knezu v naročje.

Ali le za trenutek mu je bilo dano uživati neizkaljeno slast novega svojega stanu; ko se namreč vskloni iz naročja knežjega starca, zagleda na ravnini jezdeca, dirjajočega proti holmcu. Jezdeca kakor i konja je bilo čudno videti, zdelo se je, da konj iz trme ali utrujenosti ni hotel naprej; opotikaje se je topotal naprej ni v stop ni v skok; jezdec pa ga je priganjal z rokama in nogama, da bi dirjal hitreje. Le prekmalo spozna Labakan svojega konja Murvo in pa pravega kraljeviča Omarja; no obsedel ga je že hudobni duh laži, zato pa sklene, da bo branil namišljene svoje pravice, najsi bode, kar hoče.

Že od daleč so videli, kako je jezdec mahal z rokami, zdaj je navzlic slabemu diru

konja Murve došel pred holmec, planil raz konja ter na holm. „Stojte“, kričal je, „kdor koli ste, stojte, ne dajte se premotiti po najnesramnejšem sleparju; jaz sem Omar in ne predrzni se nihče zlorabiti mojega imena!“

Pričujoči se zelo začudijo, da se je stvar zasukala tako; posebno starec je bil videti zelo iznenaden ter je zdaj tega, zdaj onega vprašaje pogledoval.

Labakan pa z velikim naporom izpregovori mirno: „Milostljivi gospod in oče, nikari vas naj ne premôti ta človek. Kolikor jaz vem, je to slaboumen krojaški pomočnik iz Aleksandrije, z imenom Labakan, ki je bolj vreden našega pomilovanja, nego naše jeze.“

Te besede pa kraljeviča čisto zdivjajo. Peneč se jeze hoče planiti na Labakana, pa navzoči to zabranijo ter ga primejo in knez reče: „Resnično, ljubi moj sin, nesrečnež je blazen; zvežite ga, pa ga posadite na enega naših dromedarjev; morebiti, da pomagamo nesrečnežu.“

Kraljeviču se jeza poleže in jokaje zavpije knezu: „Srce mi pravi, da ste vi moj oče; rotim vas zaradi moje matere, poslušajte me!“

„I, Bog obvari,“ odgovori mu knez. „Začel je zopet blesti; kako vender more človek biti tako noroglav!“ S tem se oklene Labakanove roke in ta ga odvede po holmcu navzdol. Zasedla sta lepa, z okrašenima čabrakama pokrita konja ter odjezdila na čelu prevoda tje črez ravnino. Nesrečnemu kraljeviču pa so zvezali roke, privezali ga na dromedarja in dva jezdeca sta mu bila vedno ob strani, opazuje ga skrbno.

Knežji starec je bil Saud, sultan Vehabitov. Dolgo je živel brez otrok, naposled pa se mu je rodil princ, katerega si je želel že toliko časa. Ali čarodeji, katere je vprašal o detetovi usodi, izrekli so: „Do dvaindvajsetega leta bo v nevarnosti, da ga izpodrine kak sovražnik.“ Da bi bil bolj varen, zato je dal sultan sinčka svojemu staremu izkušenemu prijatelju Elfi Běju v vzgoju ter dvaindvajset let čakal, da bi ga zopet videl.

To je sultan pripovedoval svojemu doždevnemu sinu in jako je bil zadovoljen ž

njegovo postavo in njegovim dostojanstvenim vedenjem.

Ko sta dospela v sultanovo deželo, vsprejemali so ju prebivalci povsod z veseloklici; zakaj govorica o prihodu princa se je pobliškovo raznesla po vseh mestih in vaseh. Po cestah, koder sta potovala, postavljeni so bili slavoloki iz cvetlic in brstik, dragocene mnogobarvne preproge so krasile hiše, in ljudstvo je na glas hvalilo Boga in njegovega preroka, ker jim je poslal tako zalega kraljeviča. Vse to je s slastjo napajalo oholo krojačevo srce; tem nesrečnejšega pa se je ču'il pravi Omar, ki je še zmiraj zvezan šel za sprevedom. Nihče se ni zmenil zanj v splošnem veselju, ki je vender bilo namenjeno njemu. Ime Omar je klicalo na tisoče ljudi, a zanj se ni zmenil nihče, zanj, ki se je v resnici zval tako; k večjemu je vprašal ta ali oni, koga tako trdno zvezanega vodijo s seboj in strašan je bil kraljeviču odgovor njegovih spremljevalcev: blazen krojač je.

Spreved je končno prišel v sultanovo stolno mesto, kjer je bilo vse prirejeno še sijajneje za njun vsprejem, nego po drugih

mestih. V najkrasnejši dvorani ju je pričakovala z vsem svojim spremstvom sultanka, postarna, čestita žena. Tla te dvorane so bila pokrita z velikansko preprogo, stene so bile okrašene s svetlomodrim suknom, ki je viselo na srebrnih kaveljih v zlatih motivih in čopih.

Bil je že mrak, ko je došel sprevod, zato je bilo v dvorani prižganih mnogo kroglastih, barvenih svetilk, ki so razsvetljevale prostor, liki beli dan. Najčisteje in najmnogobrojneje pa so se svetile v ozadju dvorane, kjer je sultanka sedela na prestolu. Prestol je stal na štirih stopnicah ter je bil od čistega zlata obložen z velikimi ametisti. Štirje najodličnejši emiri so držali sultanki nad glavo baldahim (nebo) od rdeče svile in šajk iz Medine ji je s pahljačo iz pavovih peres pihljal hlad v obraz.

Tako je sultanka pričakovala svojega soproga in sina; tudi ona ga od njegovega rojstva ni videla več, a pokazale so ji pomembne sanje pričakovanca, da bi ga izmed tisoč navzočih lahko spoznala. Zdaj se začuje hrup prihajajočega sprevoda, troben-

tanje in bobnanje se sliši med vriskanjem množice, peket konjskih kopit zazveni na dvorišču palače, bliže in bliže prihajajo prišleci, vrata v dvorano se odpro, in skozi vrste služabnikov, ki so popadli na kolena, hiti sultan ob roki svojega sina pred materin prestol.

„Tukaj ti privажam njega,“ reče sultan, „po katerem si hrepenela tako dolgo.“

Sultanka pa mu prestriže besedo. „Ta ni moj sin!“ vsklikne osupla. „To ni obličje, katero mi je prerok pokazal v sanjah!“

Ravno, ko jo sultan hoče pokarati zbog njenega praznoverstva, odpro se vrata dvorane, noter pa plane kraljevič Omar za njim njegovi čuvaji, katerim se je bil iztrgal s silo; zasopljen se vrže pred prestol, rekoč: „Tu hočem umreti, daj me ubiti trdosrčni oče, te sramote ne morem prenašati več!“ Vse osupne pri teh besedah, narinejo se krog nesrečneža in že ga hoče zgrabiti in zvezati prihitela straža, kar skoči s prestola sultanka, ki je v nemem začudenju gledala vse to ter vikne; „Stojte! Ta je pravi in nobeden drug, ta je tisti, katerega moje oči

nikdar niso videle, a ga je vender spoznalo moje srce!“

Nehote odstopi straža od Omarja, toda sultan jeze rdeč, zavpije nad njo, naj zveže blaznega. „Tu imam razsojati jaz,“ veli z ukazujočim glasom: „tukaj se ne razsoja po ženskih sanjah, nego po gotovih, neprekanljivih znamenjih; ta-le tukaj (v tem kazaje na Labakana), ta je moj sin, ker pri nesel mi je bodalo, znak iz rok mojega prijatelja Elfija.“

„Ukradel ga je,“ zakriči Omar, „zlora-bil je priposto moje zaupanje, da me je izdal!“ Sultan pa ne posluša glasu svojega sinu, zakaj bil je navajen v vseh rečeh slušati le svojo razsodbo; zato da nesrečnega Omarja s silo odstraniti iz dvorane. Sam pa se poda z Labakanom v svojo sobo, hudo jezen na sultanko, svojo soprogo, s katero je vender že petindvajset let v miru živel.

Sultanka je bila vsled teh dogodkov zelo žalostna; bila je povsem prepričana, da se je slepar polastil sultanovega srca, zakaj onega nesrečneža ji je toliko pomenljivih sanj kazalo za njenega sina.

Ko ji je žalost nekoliko ponehala, pre-mišljavala je, kako bi svojega soproga pre-pričala o njega krivici. Kajpada bilo je to težavno, ker oni, ki se je bil izdal za njenega sinu, izročil mu je v znamenje spoznanja bodalo, in kakor je izvedela, dal si je toliko po Omarju povedati iz njegovega prejšnjega življenja, da je igral njegovo ulogo, ne da bi se bil izdal.

Poklicala je k sebi može, ki so sultana spremljali k stebru El-Serujah, da bi ji vse natanko povedali in potem se je posvetovala s svojimi najzanesljivejšimi sužnjami. Izbrale ali zavrgle so to ali ono sredstvo; naposled pa reče Melehzalah, stara, razumna Čerkesinja: „Častita gospa, če sem slišala prav, imenoval je donašalec bodala onega, kate-rega imaš za svojega sina blaznega krojača Labakana?“ „Da, tako je“, odgovori sultanka „toda kaj hočeš s tem? — „kaj pravi-te,“ nadaljuje ona, „kaj ko bi bil oni sle-par Vašemu sinu dal svoje lastno ime? — in če je tako, imamo izvrstno sredstvo ujeti goljufa, katero vam na skrivnem povem.“ Sultanka svoji sužnji nastavi uho in ta ji

prišerpe svét, kateri ji je menda ugajal, zakaj sklenila je precej iti k sultanu.

Sultanka je bila pametna žena, ki je dobro poznala sultanovo slabo stran ter jo umela uporabiti. Delala se je torej, kakor bi mu hotela prijenjati ter sina pripoznati in izprosila si je le pogoj; ker je sultanu bilo žal, da se je razjezil nad svojo ženo, dovoli ji pogoj in ona reče: „Rada bi ju oba skušala v njijini spretnosti; druga bi jima morda velela, naj jezditá, se borita in kopja lučata, ali to so stvari, katere vsakdo zna; ne dam jima nekaj, k čemur je treba bistrumja. Vsak izmed njiju naj napravi kaftan in pa hlače, in videli bomo, kdor napravi najlepše.“

Sultan se pa nasmeje pa reče: „Ej, izumila si nekaj prav pametnega. Moj sin naj bi se poskušal z blaznim krojačem, kdo bo naredil najboljši kaftan? Ne, to ni nič.“

Sultanka se pa skliče na to, da ji je zanaprej obečal pogoj, in ker je sultan bil mož-beseda, uda se naposled, pa tudi pri-seže, da blaznega krojača ne pripozna za

svojega sina, četudi naredi kaftan še tako lep.

Sultan sam se poda k svojemu sinu ter ga poprosi, naj se uda muham svoje matere, ki na vsak način želi videti kaftan njegovega dela. Dobremu Labakanu je srce veselja poskakovalo; če samo tega nedostaja, misli si, potem kmalu razveselim gospo sultanko.

Pripravili so dve sòbi, eno kraljeviču, drugo krojaču; ondu sta imela pokazati svojo umetnost in dali so vsakemu dovolj velik kos svilenine, škarje, igle in sukanca.

Sultan je bil zelo radoveden, kakšen kaftan bo pač izgotovil njegov sin; a tudi sultanki je srce bilo nemirno, ali se ji bo posrečila zvijača ali ne. Za delo so jima odmenili dva dni; tretjega dne dá sultan poklicati svojo soprogo in ko je prišla, pošlje v oni dve sobi po kaftane in po njiju izdelovalca. Zmagonosno ustopi Labakan ter razgrne svoj kaftan pred začudenim sultanom. „Le poglej oče“, pravi; „le poglej, draga mati, ni-li to izvrstno narejen kaftan? Stavim z najboljšim dvornim krojačem, če tacega naredi.“ —

Sultanka se nasmehne ter se obrne k Omarju rekoč: „Kaj pa si ti napravil, moj sin?“ Nejevoljen vrže ta svilenino in škarje na tla. „Učili so me brzdati konja in sukati sabljo, in moja sulica zadene na šestdeset korakov svoj cilj — krojaških umetnosti pa ne znam, to bi gojenca Elfi-Beja, vladarja kahirskega, bilo tudi nevredno.“

„Oj ti pravi sin mojega gospoda!“ vzklikne sultanka. Oj! ko bi te smela objeti in te imenovati sina. Oprostite, moj soprog in gospod,“ nadaljevala je potem, ko se je obrnila k sultanu, „da sem to zvijačo uporabila proti Vam. Ali še zdaj ne izprevidite, kdo je carjevič in kdo je krojač? Res, kافتan je ličen, ki ga je sešil Vaš gospod sin, vprašala bi ga samo rada, pri katerem mojstru da se je izučil?“

Globoko zamišljen je sedel sultan, nezaupno gledajoč zdaj svojo soprogo, zdaj Labakana, ki je zastonj skušal prikriti svojo rdečico in osupnenost, da se je tako nerodno izdal. „Ta dokaz tudi ne zadošča,“ izpregovori: „Jaz vem za pripomoček, Alahu bodi hvala, da izvem, sem-li prevarjen ali ne.“

Veli pripeljati svojega najhitrejšega konja, zavihti se nanj ter odjezdi v gozd, ki ni bil daleč od mesta. Tam je prebivala, kakor pripoveduje stara pripovedka, dobrotljiva vila, z imenom Aldolcaida, ki je že čisto v sili s svojim svetom pomagala kraljem njegovega rodu: in tjakaj je hitel sultan.

Sredi gozda je bila goljava, obdana od visokih cedrov. Ondu je baje bivala vila, in redkokdaj je kak človek prišel v ta kraj; nekakšen strah pred njim podedoval se je bil od starih časov od očeta na sina.

Ko sultan prijezdi tja, razjaše, priveže konja k drevesu, stopi v sredino goljave ter izpregovori na glas: Ako je res, da si mojim prednikom v sili dobrohotno svetovala, ne zavrži prošnje njih vnuka, pa mi svetuj v stvari, kjer je človeški um prekratkoviden.*

Jedva izgovori poslednjo besedo, kar se odpre eno izmed cedrovih dreves, iz njega pa stopi ženska z zagrnjenim obličjem v dolgi, beli obleki. „Vem, čemu si prišel k meni, sultan Saud, tvoja volja je poštona

in zato ti tudi pomorem. Sprejmi te dve skrinjici. Daj onima, ki hočeta biti tvoja sinova, naj si vsak svojo izbere. Vem, da tvoj pravi sin tudi pravega zgrešil ne bo.“ Tako je rekla zagrnjena žena ter mu podala dve majhni slonokoščeni skrinjici, bogati okrašeni z zlatom in biseri; na pokrovima, ki ju je sultan zaman skušal odpreti, bila sta napisa od vdelanih demantov.

Domov jezdé ugibal je sultan, kaj bi pač moglo biti v skrinjicama, katerih z vsem naporom ni mogel odpreti. Tudi nadpisa mu tega nista razjasnila, kajti na eni je bilo čitati: Čast in slava, na drugi pa: Sreča in bogastvo. Sultan je mislil sam pri sebi, da bi tudi on težko izbiral izmed teh dveh reči, ki sta enako mikavni, enako vabljivi.

Povrnivši se v svojo palačo, dal je poklicati sultanko, ter ji je odkril, kaj je povedala vila. In navdalo jo je čudovito upanje, da bo izbral skrinjico, ki bo dokazala njegov kraljevi rod, oni, h kateremu jo je vleklo srce.

Pred sultanov prestol postavijo dve mizi; na nji položi sultan z lastno

roko skrinjici, sede potem na prestol ter namigne enemu sužnjev, naj odpre vrata dvorane. Sijajna družba paš in emirjev cele države, ki jih je sultan dal poklicati, privre skozi odprta vrata v dvorano. Posedejo na krasne blazine, ki so bile razpoložene ob straneh.

Ko posedejo vsi, namigne sultan v drugo, in privedó mu Labakana. Oholo prekoraka dvorano, poklekne pred prestol in vpraša; „Kaj ukazuje moj gospod in oče?“

Sultan se dvigne s prestola ter reče: „Sin moj! Nastali so dvomi glede pristnosti tvoje pravice do tega imena; v eni teh skrinjic je potrdilo pravega tvojega rojstva; izberi, ne dvomim, da si izbereš pravo!“

Labakan vstane ter stopi k skrinjicama; ugiba dolgo časa, kaj naj bi si vzel, na-
posled pa dé: „Ljubi oče, kaj more biti višjega od sreče, biti tvoj sin, in kaj plemenitejšega od bogastva tvoje milosti? Izberem si torej skrinjico, ki ima napis: Sreča in bogastvo“.

„Izvedeli bomo kasneje, si li prav izbral, med tem pa se vsedi tja na blazino kraj

paše medinskega,“ veli sultan ter namigne svojim sužnjem.

Pripeljejo Omarja; pogled mu je bil mračen, njegov obraz otožen, in njegova postava je med navzočimi vzbudila občno sočutje. Poklekne pred prestol ter vpraša, česa sultan želi.

Sultan mu pove, da mu je izbrati skrinjico; Omar se dvigne ter pristopi k mizama.

Pazno prečita napisa ter reče: „Zadnji dnevi so me podučili, kako negotova je sreča, kako minljivo bogastvo; prepričali so me pa tudi, da v junakovih prsih domuje nerazrušljiv imetek, čast, ter da svetla zvezda slave ne izgine s srečo vred. In četudi se odrečem kroni, bodi kar hôti, slava in čast, vaju si izberem!“

Nato položi svojo roko na skrinjico, katero si je izbral; toda sultan mu ukaže počakati, namigne Labakanu, naj tudi on stopi k svoji mizi, in tudi ta položi roko na svojo skrinjico.

Sultan pa si da primesti umivalnico z vodo iz svetega studenca Cemcema v Meki, umije si roke k molitvi, obrne se z obrazom

proti vzhodu, pade na kolena ter moli: „Bog mojih očetov! ki si stoletja naš rod ohranil čist in nepopačen, ne dovoli, da bi kakšen nevrednež oskrunil ime Abasidov, brani mojega sina to uro izkušnje.“

Sultan se vzdigne ter zopet sede na prestol; vsi navzoči so nestrpno čakali, še dihati si niso upali, lahko hi bilo slišati miš, tekajočo po dvorani, tako tihi in pazni so bili vsi; najzadnji so stegovali vratove, da bi črez spredaj stoječe videli skrinjici. Zdajci zapove sultan: „Odprite skrinjici!“ in ti se odpreta sami, dasi jih poprej nikakor ni bilo možno odpreti.

V skrinjici, ki si jo je bil izbral Omar, ležala sta na baržunasti blazinici majhna zlata krona in žezlo; v Labakanovi skrinjici pa — velika šivanka in malo niti. Sultan jima ukaže, naj mu prineseta svoji skrinjici. Kronico vzame z blazine v roko, in glej čudo! jedva jo je vzel, bila je čedalje večja, dokler ni dosegla velikosti prave krone. Krono posadi na glavo svojemu sinu Omarju, ki je klečal pred njim, poljubi ga na čelo ter mu veli, naj se mu vsede na desnico.

Nato se obrne k Labakanu, pa mu reče: „Star pregovor pravi: Čevljar ostani pri svojem kopitu! Podoba je, da bi ti bil moral ostati pri šivanki. Sicer nisi zaslužil moje milosti, a za te je prosil nekdo, ki mu danes ne morem odreči ničesar; zato ti poklanjam tvoje uborno življenje, in če ti dobro svetujem, se podvizaj, da čim prej ostaviš mojo deželo“.

Osramočen in uničen ubogi krojaški pomočnik ni mogel ničesar odgovoriti; spusti se pred carjevičem na kolena in solze mu zalijó oči. „Ali mi morete odpustiti, carjevič?“ poprosi ga milo. — „Zvestoba prijatelju, velikodušnost sovražniku, to je ponos Abasidov“, odvrne carjevič v tem ko ga vzdigne, „idi v miru“. „Oj, ti moj pravi sin!“ vzklikne stari sultan ginjen ter se sinu zgrudi na prsi; emirji in paše in vsi velikaši kraljestva se dvignejo s svojih sedežev ter zaorijo: Slava novemu kraljeviču, Labakan pa se med občnim veseljem s skrinjico pod pazduho splazi iz dvorane.

Podá se doli v sultanovo konjušnico, osedla svojega konja Murvo ter odjezdi skozi

vrata proti Aleksandriji. Vse njegovo življenje kot kraljevič zdelo se mu je liki sanja in samo krasna škrinjica, bogato okitena z biseri in demanti, ga je spominjala, da se mu vender ni sanjalo.

Ko naposled zopet dospe v Aleksandrijo, prijezdi pred hišo svojega starega mojstra, priveže konjiča k vratom ter vstopi v delavnico. Mojster, ki ga ni precej spoznal, se razkorači ter ga vpraša, česa želi; ko pa si gosla ogleda bliže ter spozna svojega starega Labakana, pokliče svoje pomočnike in učence, in vsi liki besni planejo nad ubogega Labakana, ki ni pričakoval tacega vzprejema, sujejo in bijejo ga z likalniki in vatli, zbadajo ga s šivankami ter ga ščipljejo z ostrimi skarjami, dokler se onemogel ne zgrudi na kup stare obleke.

Tu ležečemu očita mojster ukradeno obleko; zastonj zatrjuje Labakan, da se je povrnil samo zato, da bi mu vse povrnil; zastonj mu ponuja trojno odškodnino; mojster in njega pomočniki zopet planejo nadenj, pretepó ga do dobra ter ga vržejo skozi vrata; pretepen in raztrgan zajaše konja

Murvo ter odjezdi v karavanzerijo. Ondi položi svojo trudno, razbito glavo na postelj ter premišljuje pozemeljska trpljenja, često prezirane zasluge in nečimernost in minljivost vsega imetja, zaspi s sklepom, da se odreče vsakršni mogočnosti ter postane pošten meščan.

In nastopnega dneva se ni kesal tega sklepa; zakaj kázalo je, da so težke roke mojstra in njegovih pomočnikov vso visokost izbile iz njega.

Prodal je za visoko vsoto svojo skrinjico dragotinarju, si kupil hišo ter si napravil delavnico za svojo obrt. Ko si je vse dobro uredil in tudi desko z napisom: „Labakan, krojač“ obesil nad svoje okno, vsedel se je ter začel z ono šivanko in nitjo, ki jo je našel v škrinjici, krpati suknjo, katero mu je bil njegov mojster tako grozovito raztrgal. Bil je poklican od svojega dela, in ko se je zopet hotel vresti k svojemu poslu, kako čudo zagleda! Šivanka je marljivo šivala, ne da bi kdo ubadal, delala je fine, lične ubode, kakršnih še Labakan v svojih najumetnejših trenotkih delal ni!

Resnično, najmanjši dar dobrotljive vile je koristen in velike vrednosti! Pa še neko drugo vrednost je imel ta dar; nit namreč ni potekla nikoli, najsi je bila šivanka še tako marljiva.

Labakan je dobival mnogo naročnikov in kmalu je na daleč in široko zaslovel kot najboljši krojač; prirezoval je obleke ter narejal prvi ubod s šivanko, in v tem hipu je ta delala dalje neprenehoma, dokler obleka ni bila gotova. V kratkem je mojster Labakan imel v vsem mestu naročnike, zakaj delal je lepo in izredno po ceni, in le s tem so si stanovalci Aleksandrije ubijali glave: da je delal sam brez pomočnikov in pa pri zaprtih vratih.

Tako se je izpolnil izrek na skrinjici obetajoč srečo in bogastvo; sreča in bogastvo sta spremljala dobrega krojača če tudi zmerno, in kadar je slišal o slavi mladega sultana Omarja, o katerem je govorilo vse, da je ta junaški vitez ponos in ljubezen svojega naroda ter strah in trepet svojih sovražnikov, takrat si je mislil nekdanji kraljevič: „Vender je bolje, da sem ostal

krojač, ker poganjati se za čast in slavo je kaj nevarno početje“.

Tako je živel Labakan, zadovoljen s seboj, spoštovan od svojih someščanov, in če njegova šivanka med tem ni izgubila svoje moči, šiva še pač dandanes z večno nitjo dobrotljive vile Adolcaide.

Kaj je Said doživel.

Za vladanja Harun Al-Rašida v Bagdadu, je živel v Balsori mož, ki se je imenoval Benezar. Imel je baš toliko premoženja, da je mogel složno in mirno živeti, ne da bi imel kakšno obrt ali kupčijo. Tudi ko se mu je narodil sin, se ni predrugačil. „Čemu naj bi na svoja stara leta še kupčeval“, pravil je često svojim sosedom, da bi morebiti svojemu sinu Saidu nekoliko tisočakov ostavil več, če se mi godi dobro, ali če bi bila kupčija slaba, nekaj manj? Kjer jesta dva, nasiti se tudi tretji, pravi pregovor, če bo le priden dečko, ne bo mu manjkalo ničesar“. Tako je govoril Benezar in bil je mož beseda. Svojega sina ni dal učiti trgovine ali kakšne obrti, pač pa ga je učil iz knjig modrosti in ker je bil prepričan, da mladeniču pred starimi možmi, izvzemši učenosti in spoštovanja, ne prija nič bolje nego izvežbana roka

in pogum, dal ga je poučevati v orožju in naskoro je Said med svojimi sovrstniki in starejšimi mladeniči zaslovel kot najizbornejši borilec, jezdec in plavač, kateremu ni bil nobeden kos.

Ko je dosegel osemnajsto leto, pošlje ga oče v Meko h grobu preroka, da bi ondi, kakor to zahteva vera, opravil svojo molitev. Pred odhodom pokliče ga oče še pred se, pohvali njegovo vedenje, poduči ga po očetovsko, preskrbi ga z denarjem ter pravi: „Še nekaj moj sin Said! Mož sem, ki ne veruje v bajke ljudstva. Poslušam sicer rad pripovedke o rojenicah in čarovnikih, ker si s tem krajšam čas, toda nikakor ne morem liki neuki ljudje verjeti, da bi duhovi ali geniji kakorkod uplivali na človeško življenje. Tvoja mati pa, zdaj počiva že dvanajst let, verjela je na to tako trdno, kakor na koran; dà, priznala mi je nekoč med štirimi očmi, potem ko sem ji bil prisegel, da tega ne razodenem nikomur, razven tebi, da je pred tvojim rojstvom občevala z rojenico. Zasmehoval sem jo zaradi tega, a priznati ti moram Said, da sem pri tvojem rojstvu,

videl reči, ki so me osupnile. Deževalo in grmelo je ves božji dan, nebo je bilo tako oblačno, da človek brez luči ni mogel čitati. Ob štirih popoldne so me obvestili, da se mi je narodil sinček. Hitel sem v sobo tvoje matere, toda strežajke so stale pred vrati z opombo, da zdaj nihče ne sme v sobo; Zenemira, tvoja mati je poslala vse ven, ker je hotela biti sama. Trkal sem, toda zastonj, vrata se mi niso odprla.

„Ko tako nejevoljen stojim med postrežnicami pred vrati, razjasni se nebo mahoma tako, kakor ga še nikoli nisem videl in najbolj čudno bilo je to, da je ravno nad našim rojstnim mestom Balzoro nebo bilo čisto in jasno. V tem ko sem to občudoval, odpro se vrata sobe moje soproge; vstopil sem v sobo popustivši dekle zunaj, da bi tvojo mater povprašal, zakaj se je bila zaklenila. Ko vstopim, zadiši mi po samih rožah in nageljih nasproti, skoraj bi bil omahnil. Tvoja mati mi te prinese nasproti ter mi pokaže srebrno piščalko, ki ti je na tanki zlati verižici visela krog vratu. „Rojenica, o kateri sem ti pripove-

dovala nekoč, bila je pri meni ter je tvojemu sinčku prinesla to-le darilo“. „To torej je bila čarovnica, ki je vreme spremenila tako ter sobo tako napolnila z rožno in nageljevo vonjavo?“ dejal sem nejeverno smeje se. „Bila bi pač lahko podarila kaj boljšega od te piščalke; recimo mošnjo cekinov, konja ali kaj enacega“. Tvoja mati me je rotila, naj se ne šalim, ker rojenice svoj blagoslov lahko spremene v nesrečo“.

„Molčal sem njej na ljubo, ker je bila bolna, tudi se o tem čudnem dogodku nisva pogovarjala več do šest let pozneje, ko je čutila, da mora, četudi še tako mlada, umreti. Zdaj mi je izročila piščalko ter mi ukazala naj ti jo dam, ko bo ti dvajset let, kajti poprej bi te nikakor ne smel pustiti od sebe. In mati je umrla. Evo ti torej darilo“, nadaljuje Benezar, ko iz skrinjice vzame srebrno piščalko na dolgi, tanki zlati verižici, „izročam ti jo v tvojem osemnajstem, namesto dvajsetem letu tvoje dobe, ker odpotuješ in bom jaz morebiti počival že v grobu, predno se povrneš. Ne uvidim nikakor, čemu bi moral še dve leti ostati tukaj, kakor je

želela tvoja skrbna mati. Ker si dober in razumen dečko in znaš z orožjem ravnati tako dobro, kakor mladenič s štiriindvajsetimi leti, zatorej te morem danes prav tako razglasiti polnoletnim, kakor da ti je že dvajset let. Zdaj pa potuj v miru in spominjaj se očeta svojega v sreči in nesreči, katere te obvaruj Bog“.

Takó je govoril Benezar iz Balzore, ko se je poslavljal od svojega sina. Ginjen vzame Said slovo od očeta, obesi si verižico krog vratu, spravi piščalko za pas, zasede svojega konja ter odjezdi na prostor, kjer se je zbirala karavana, namenjena v Meko. Za malo časa je bilo do osemdeset kamel in več sto jezdecev zbranih; karavana krene na pot, in Said odjezdi skozi vrata svojega rojstnega mesta Balzore, katerega mu dolgo časa ni bilo usojeno videti.

Izprva so ga kratkočasile novosti tega potovanja in mnogo predmetov, ki jih do takrat še ni videl; ko so se pa začeli približavati puščavi in je okolica postala čim dalje bolj pusta in samotna, jel je premiš-

ljevati o marsičem, tudi o besedah, s katerimi se je od njega poslovil oče mu, Benezar.

Potegnil je piščalko izza pasa, ogledal jo od vseh strani ter jo naposled nastavil na ustnice, da bi poskusil, bo li prav zvočno in lepo piskala; piha, piha na vso moč vanjo, ali nikakor ne more zapiskati, in nejevoljen zaradi nerabnega darú, spravi piščalko zopet za pas. Pa kmalu se vnovič spomni skrivnostnih besed svoje matere; marsikaj je bil že slišal o rojenicah, a zvedel še ni nikoli, da bi bil ta ali oni sosod v Balzori s katerim teh čeznaravnih genijev v zvezi, povesti o teh duhovih premeščali so marveč vedno v oddaljene kraje ali pa v starodavne čase, in zatorej je bil preverjen, da tacih prikazni dandanes ni več, ali pa da so rojenice prenehale ljudi obiskovati ter se udeleževati njih usode. Pa najsi je mislil tako, vender so ga vedno znova napastovale misli verjeti nekaj skrivnostnega in čeznaravnega, kaj bi se pač moglo primeriti njegovi materi, in odtod je izviralo, da je ves božji dan na konju sanjaril, ne da bi se

udeleževal pogovorov svojih sopotnikov, ne da bi ga zanimalo njih petje in smeh.

Said je bil lep mladenič; imel je bistre in smeje oči in kaj ljubka usta, in dasi je bil mlad, bilo je njegovo vedenje že kaj ugodno, česar je v tej starosti težko najti, in tako dostojno, kakor lehkotno, toda sigurno je v polni vojaški opravi sedel na konju, vse to je pozornost marsikaterega sopotnika obračalo nanj. Posebno je ugajal staremu možu, ki je jezdil kraj njega in ta ga je izpraševal o marsičem, da bi se prepričal o bistrosti njegovega duha. Said, kateremu je bilo vcepljeno spoštovanje do starih ljudi, odgovarjal je skromno, a razumno ter preudarno, tako, da se je starec radoval. Ker pa se je mladenič ves dan bavil le z enim predmetom, ni čuda, da sta se kmalu začela pogovarjati o skrivnostnem kraljestvu rojenic, in naposled povpraša Said starca naravnost, ali veruje da so rojenice, da-li so dobri in hudobni duhovi, ki človeka ščitijo ali pa preganjajo.

Starec si pogladi brado, pokima z glavo jer odgovori: „Tajiti se ne da, da takšne

pripovedke obstojé, četudi še do danes nisem videl nobenega duhá pritlikovca, in genija kot velikana in čarovnika, niti kakšne rojenice“. Starec je nato mladeniču pripovedoval toliko in tako čudovitih pripovedek, da se mu je v glavi vrtelo in da si ni mogel misliti drugače, kakor da je vse, kar se je zgodilo pri njegovem rojstvu: spremenitev vremena ter rožni vonj, veliko in srečno predznamenje, da je sam pod obrambo mogočne in dobrotljive rojenice ter da se mu je piščalka darovala le zato, da bi rojenici zapiskal v slučaju sile. Sanjalo se mu je vso noč o gradovih, o čarovnih konjih, genijih in sličnem in živel je v pravem čarobnem kraljestvu.

Toda žal! moral se je že nastopnega dne prepričati, kako puhle so bile njegove sanje v spanju ali bdenju. Karavana je že večji del dneva složno potovala, Said je bil vedno ob strani svojega starega sodruga, kar na dalnjem koncu puščave zapazijo mračne tenje; eni so imeli to za peščene holmce, drugi za oblake, zopet drugi za novo karavano; toda starec, kateri je potoval že

večkrat, vzklikne glasno, naj se varujejo, ker prihajajo grabežljivi Arabci. Nato možje zagrabijo za orožje, vzamejo ženske in blago v sredino, ter se vsi pripravijo na napad. Temna gromada se je počasi približavala črez ravnino, bilo jo je videti liki jato štrkov, kadar potujejo v oddaljene dežele. Ščasoma so se približevali hitreje, in jedva je bilo možno razločevati jezdece in sulice, kar bliskoma pridrve ter udarijo na karavano.

Hrabro se branijo možje, pa razbojnikov je blo do štiristo glav, obkolijo jih od vseh strani, postrele jih mnogo od daleč ter jih potem naskočijo s sulicami. V tem strašnem trenutku se spomni Said, ki se je vedno vrlo boril med prvimi, na svojo piščalko, izvleče jo naglo, nastavi jo na usta, piha in — jo žalosten spusti, ker ni najmanjšega glasu privabil iz nje. Razjarjen po tem groznem razočaranju pomeri ter ustrelí Arabca, ki se je po krasni svoji obleki odlikoval; oni omahne ter pade raz konja.

„Pri Alahu! Kaj ste storili, mladi mož!“ vzklikne starec ob njegovi strani. „Zdaj smo vsi izgubljeni“. In tako je tudi vse kazalo;

zakaj jedva razbojniki vidijo, da je padel ta mož, zaženejo grozen krič ter se tako besno zapode na potnike, da kmalu razpršijo ono malo še neranjenih mož. V trenutku jih Saida obkoli pet do šest mož. Brani se s svojo sulico tako izborna, da se mu nobeden ne upa bližati; naposled se premisli eden nasprotnikov, položi pušico na lok, meri in ravno hoče izstreliti, kar mu pomigne njega tovariš. Mladenič se je že pripravljaj za nov naskok, pa predno si je bil v svesti, vrže mu Arabec zanjko na vrat, in najsi se je trudil še tako, da bi pretrgal konopec, bilo je vendar vse zastonj, zanjka se je zadrgavala čim bolj, in Said je bil ujet.

Naposled je bila karavana ali popolnoma uničena ali pa ujeta, in Arabci, ki niso bili enega rodu, razdele si zdaj ujetnike in ostali plen, ter odrinejo prvi na jug, drugi na vzhod. Kraj Saida so jezdili štirje oboroženci, ki so se srdito ozirali nanj ter ga preklinjali; izprevidel je, da je ubil imenitnega moža, morebiti celo kakšnega princa. Bila mu je hujša od smrti sužnost, kateri se je zdaj bližal, zato si je na tihem voščil srečo, da

je srd celega krdela zvalil na sebe, kajti mislil je za res, da ga v svojem taboru usmrté. Oboroženci so skrbno pazili na njegovo kretanje, in če se je le ozrl, grozili so mu s svojimi sulicami; nekoč pa, ko se izpodtakne konj enemu stražnikov, ozre se naglo ter na svoje veselje zagleda svojega starega spremljevalca, o katerem je mislil, da je že mrtev.

Končno zazrejo od daleč drevesa in šatore; ko pridejo bliže, privali se jim cela tropa otrok in žensk nasproti, in jedva one z razbojniki izpregovore le nekoliko besed, že zaženó grozen vrišč in gledajo Saida, mu groze z rokami ter ga preklinjajo. „Oni-le je ubil velikega Almanzorja, najhrabrejšega naših mož“; vpijejo vse vprek, „umreti mora, njegovo truplo pa vržemo za hrano šakalom puščave“. Nato pa navale s krepelci, kamenjem in kar je kdo mogel dobiti v roke, tako grozno na Saida, da so ga i sami razbojniki morali braniti. „Poberite se, otroci in ženske!“ zaupijejo oboroženci ter trumo razpode s sulicami, „ubil je velikega Almanzorja v boju, in umreti mu je, pa ne po

roki kakšne ženske, marveč po meču junakem“.

Ko dospejo med šatoriščem na odprt prostor, se ustavijo; zvežejo ujetnike dva pa po dva skup, spravijo plen v šatore, Saida pa povežejo samega ter ga odvedo v velik šator. Ondi je sedel postaren, krasno oblečen mož, katerega resni in ponosni obraz je pričal, da je poglavar tega krdela. Možje, ki so privedli Saida, stopijo žalostni in s povešeno glavo predenj. „Upitje žensk mi pravi, kaj se je zgodilo“, dé veličastni mož, v tem ko se ozira po razbojnikih; „svedočijo mi vaši pogledi, — Almanzor je mrtev“.

„Almanzor je padel“, odgovore možje, „toda Selim, vladar puščave, tukaj je njegov morilec, mi ti ga dovažamo, da ga sodiš; kakšne smrti naj umre? Ali ga naj od daleč ustrelimo s pušicami, ali ga naj zapodimo skozi sulice, ali pa veliš, da naj ga obesimo ali pa ga raztrgamo s konji?“

„Kdo si pa ti?“ vpraša Selim temno motreč ujetnika, ki je na smrt pripravljen, pa vender pogumno stal pred njim.

Said mu odgovori na vprašanje kratko in jasno.

„Si-li zavratno umoril mojega sina? Ali si ga ustrelil v hrbet ali ga od zad prebodel s sulico?“

„Ne, gospod!“ odvrne Said. „Ustrelil sem ga od spredaj v očitnem boju pri napadu na naše vrste, ker je on že osem mojih tovarišev pred mano ubil.“

„Je-li to res, kar trdi?“ vpraša Selim razbojnika, ki so ujeli Saida.

„Da, gospod, ubil je Almanzorja očitnem boju“, odvrne eden vprašancev.

„Potem ni storil nič več in nič manj, kakor kar bi bili storili mi sami“, pravi Selim, „bojeval se je s svojim sovražnikom, ki mu je hotel vzeti prostost in življenje ter ga ubil; zató pa brzo odvežite njegove vezi!“

Strmé ga gledajo možje ter se obotavljaje in neradi poprimejo dela. „Torej naj ne umre morilec tvojega sina, hrabrega Almanzorja?“ vpraša eden, srpo gledaje Saida. „Zakaj ga nismo rajši takoj ubili!“

Said ne sme umreti!“ vzklikne zdaj Selim, „vsprejem ga celo v svoj lastni

šator, vzamem si ga kot pravični del plena, on bódi moj sluga.*

Said ni mogel najti primerne besede, da bi se dostojno zahvalil poglavarju; razbojniki pa godrnjaje ostavijo šator, in ko naznanijo zunaj na Saidovo smrt čakajočim ženskam in otročajem, Selimov sklep, zavrišče iste in zaupijejo, da bodo Almanzorjevo smrt maščevale nad njegovim morilcem, če se njegov oče noče osvetiti.

Ostale jetnike razdele krdelom, nekatere odpuste, da bi za bogatejše izposlovali odkupnino, druge spet pošljejo k čredam za pastirje, in nekateri, ki jim je poprej streglo po deset sužnjev, morali so v tem taboru opravljati najnižje posle. Ne tako Said. Ali je bil njegov pogumen, junaški obraz ali pa skrivnostni čar kakšne dobrotljive vile, da se je tako prikupil staremu Selimu? Tega ni mogel povedati nihče, toda Said je živel v njegovem šatoru bolj kot sin, kot pa služabnik. Ta nedoumna naklonjenost starega poglavarja pa mu je nakopala sovraštvo ostalih služabnikov. Povsod je srečaval samo temne obraze, in če je sam šel skozi tabor,

slišal je krog in krog le psovke in kletev, dà, nekolikokrat so pušice frčale mimo njega, ki so vsekakor bile namenjene le njemu, da ga pa niso zadele, pripisoval je skrivnostni zaščiti svoje piščalke, katero je še vedno nosil na svojih prsih. Često se je zaradi teh napadov na svoje življenje pritoževal pri Selimu, ali zaman je ta skušal najti zavratne morilce, kajti vse krdelo se je bilo zaklelo zoper tujca, ki ga je starec imel rad. Nekoč mu reče Selim: „Nadejal sem se, da mi nadomestiš sina, ki je umrl po tvoji roki; ni ti ni jaz nisva kriva, da se to ni zgodilo; vsi so zoper tebe in jaz sam te ne morem zanaprej varovati, kaj pa pomaga če te skrivoma ubijejo in če krivce kaznujem? Zato porečem svojim ljudem, ko se vrnejo s četovanja, da mi je tvoj oče poslal odkupnino ter te po zanesljivih in zvestih možeh dam prepeljati skozi puščavo“.

„Ali pa smem komu razven tebi zaupati?“ vpraša ga Said osupel. „Me li-ne bodo medpotoma ubili?“.

„Tega te obvaruje prisega, ki mi jo morajo priseči, in te ni prelomil še nobeden“,

odvrne Selim zelo mirno. Nekoliko dni potem se povrnejo možje v tabor in Selim je bil mož-beseda. Poklonivši mladeniču orožje, oblačila in konja, zbere svoje bojovite ljudi, izbere jih pet za Saidovo spremstvo, da jim priseči strašno prisego, da ga ne bodo ubili, ter ga odpusti s solzami v očeh.

Ta petorica je s Saidom čmerno in molče jezdila skozi puščavo; mladenič je videl, kakó neradi so izpolnovali dano jim nalogo, in skrbelo ga je zeló, da sta dva izmed njih bila navzočna v boju, v katerem je ubil Almanzorja. Ko so prejezdili kakih osem ur, slišal je Said, da so med sabo šepetali ter zapazil, da so bili še bolj zlovoljni nego poprej. Poslušal je pazno, ter razumel, da govore jezik ki ga je govorilo samo to krdelo, in sicer vedno le pri tajnih in nevarnih podjetjih; Selim, ki je nameraval mladeniča za zmiraj obdržati pri sebi, učil ga je marsikatero uro tega jezika; toda kar je slišal zdaj, bilo je zanj grozno.

„Tu na tem torišču smo zagrabili karavano,“ dé eden, „in tukaj je izdahnil najhrabrejši mož po roki otroški“.

„Veter je zametel stopinje njegovega konja,“ nadaljuje spet drugi, „toda jaz jih nisem izgrešil“.

„In na našo sramoto naj še živi tisti in naj bo prost, ki ga je ubil? Kedaj je že kdo slišal, da oče ni maščeval smrti svojega sina? No, pa Selim se je postaral in je ves otročji“.

„In ako to opusti oče“, pravi četrti, potem je dolžnost prijatelja, da se osveti za ubitega prijatelja. Tukaj na tem torišču morali bi ga pobiti. Tako je prav in v navadi že od nekdaj“.

„Pa mi smo starcu prisegli“, opozori peti, „ne smemo ga ubiti, svoje prisege ne smemo prelomiti“.

„Res da“, pravijo ostali, „prisegli smo in ubijalec sme prost iziti iz rok svojih sovražnikov“.

„Stojte!“ vzklikne najčmernejši med vsemi.

„Stari Selim je prebrisana glava, pa vender ni tako previden, kakor se misli; smo li prisegli mu, da dečka spravimo tje ali tje? Ne, prisegli smo mu samo, da mu

ne vzamemo življenja, in to mu tudi pustimo. Toda zgoče solnce in ostri šakalovi zobje bodo prevzeli našo osvetlo. Na tem prostoru pustimo ga ležati zvezanega“. Tako je govoril razbojnik, toda že nekaj trenutkov se je Said pripravljaj na najhujše in ko je oni še govoril, potegne naglo svojega konja na stran, požene ga s s precejšnjim udarcem v tek ter zdirja čez ravan liki ptič. Peto-rica mož začudenja zazija, pa v takem preganjanju dobro izurjeni, se razdele ter zdirjajo na levo in na desno za njim, in dobro poznavajoči način, kako je treba po puščavi jezdit, prehitita kmalu dva izmed njih begunca, obrneta se proti njemu, in ko zdirja v stran, najde ondu tudi že dva nasprotnika, imajoč petega za hrbtom. Da niso rabili orožja, zadržavala jih je prisega, da ga niso smeli ubiti; tudi zdaj mu vržejo odzadaj zanjko čez glavo, potegnejo ga raz konja, ga neusmiljeno pretepó, zvežejo mu roke in noge ter ga vržejo na razbeljen pesek.

Said jih prosi usmiljenja, ponuja jim kričé visoko odkupnino, toda zasmehujoči ga, poskakajo na konje ter oddirjajo. Še ne-

koliko trenutkov posluša lahkoten topot njihovih konj, potem pa misli, da je izgubljen. Mislil je na svojega očeta, na tega starega moža, če se mu sin ne povrne več; mislil je na svojo stisko, da mu je tako zgodaj umreti; zakaj bilo mu je jasno, da bo v žgočem pesku storil mučno smrt vsled oslabelosti, ali pa, da ga raztrga kak šakal. Solnce je vstajalo čedalje više ter žareče pripekalo na njegovo čelo; z neizrekljivo težavo se mu posreči, da se prevrne; pa to mu je pomagalo ubogo malo.

Pri tem naporu mu piščalka na veržici zdrsne iz obleke. Trudi se tako dolgo, da jo dobi v usta, poskusi zapiskati, pa tudi v ti strašni sili mu odpove svojo pomoč. Obupen povesi glavo, in končno izgubi na pekočem solncu zavest.

Črez mnogo ur vzbudi se Said vsled šumenja v svoji bližini, obenem pa začuti, da ga je nekdo zagrabil za ramo, in ker je mislil, da se je priplazil kak šakal hoteč ga raztrgati, zaupije groze. Zdajci je bil prijet tudi na noge, toda čutil je, da to niso bili kremplji zveri, ampak roke moža, ki se je

skrbno z njim ukvarjal ter z dvema ali tremi drugimi govoril. „Še živi“, šepetajo med sabo, „pa ima nas za svoje sovražnike“.

Naposled Said spregleda ter zazre nad sabo obraz majhnega debelega moža, z majhnimi očmi in dolgo brado. Prigovarja mu prijazno, pomaga mu vstati, da mu jedi in pijače, pa mu pripoveduje, v tem ko se Said krepča, da je trgovec iz Bagdada, z imenom Kalum Bek, ki kupčuje s šali in finimi pajčolani za gospe, da je bil na kupčijskem potovanju, zdaj pa se vrača domov ter da ga je revnega in na pol mrtvega našel v pesku ležati; krasna njegova obleka in bli sketajoči kamni njegovega bodala pa so ga opozorili nanj; da je poskusil vse, oživeti ga, in to se mu je torej posrečilo. Mladenič se mu zahvali za svoje življenje, kajti uvidel je da bi brez pomoči tega človeka moral žalostno smrt storiti. Ker pa mu je nedostajalo pripomočkov, da bi si pomagal sam, in ker nikakor ne bi mogel skozi puščavo peš, vsprejel je hvaležno sedež na težko obloženi trgovčevi kameli, ter je sklenil za zdaj, da z njim potuje v Bagdad, da morebiti ondi

dobi kakšno družbo, s katero bi se mogel povrniti v Balsoro.

Medpotoma pripoveduje trgovec Saidu marsikaj o Harun-Al-Rašidu, izvrstnem vladarju vernikov. Pripoveduje mu o njegovi pravicoljubnosti in njegovi bistrournosti, kako zna najbolj zapletene pravde preprosto reševati na čudovit način; med drugim mu omeni povest o vožarju, povest o loncu z olivami, povesti, ki jih ve vsak otrok, katere pa je Said zelo občudoval.

„Naš gospod, vladar vernikov, je čudovit mož“, nadaljuje trgovec. „Če mislite, da spi liki navadni ljudje, motite se grozno. Dve do tri ure počitka ob zori, to mu je zadosti. To vem jaz najbolj, kajti njegov prvi komornik, Mesour, je moj stric, in najsi je molčeč liki grob, kar se tiče tajnosti njegovega gospodarja. pa vender svojim dobrim sorodnikom na ljubo kaj pové, posebno če vidi, da človek radovednosti kar pojema. Namesto da bi spal kakor drugi umrjoči ljudje, kolovrati vam Kalif ponoči po bagdadskih ulicah, in redko kedaj mine teden, da bi ne doživel kakšnega nenavadnega dogodka; kajti

znano vam je, kar se razvidi tudi iz povesti o loncu z olivami, ki je tako resnična kakor beseda prorokova, da ne hodi okrog nì s stražo nì na konju in v polni opravi nì s sto baklonosci, kar bi pač lahko storil, samo če bi se mu zljubilo, ampak včasi opravljen kot trgovec, včasi kot čolnar, včasi kot vojak, včasi kot mufti, ter gleda če je vse prav in v redu.

Odtod pa tudi izvira, da v nobenem mestu ni nihče po noči z vsakim norcem, na katerega naleti, tako uljuden, kakor ravno prinas v Bagdadu; zakaj ravno tako bi se lahko opravił Kalif, kakor je opravljen najbolj umazan Arabec iz puščave, in v istini je še zadostí lesa, da se lahko pretepe vse ljudi v Bagdadu in tudi one iz okolice“.

Tako je pripovedoval trgovec, in Said se je veselil, da bo videl Bagdad in slavnega Harun-Al-Rašida, dasi ga je včasi mučilo silno hrepenenje po očetu in domovini.

Črez deset dni srečno dospejo v Bagdad, in Said je strmel ter občudoval krasoto tega mesta, ki je ondaj bilo na višku svojega veličja. Trgovec ga povabi v svojo hišo, kar

Said rad vzprejme; šele zdaj mu je med vrvenjem ljudi prišlo na um, da tukaj razven zraka in vode v Tigru ter nočnega ležišča na stopnicah kakšne mošeje najbrž ne dobi ničesar zastonj.

Dan po njegovem prihodu, ravno ko se je bil preoblekel ter si laskal, da se v ti krasni vojaški opravi v Bagdadu kaj lahko postavi ter da ga bo morebiti marsikdo občudoval, vstopi v njegovo sobico trgovec. Lokavo se smeje ogleduje si lepega mladenciča, pogladi si brado, pa izpregovori: „Mladi gospod, to je vse prav lepo! Toda kaj naj bo z vami? Zdi se mi, da ste velik sanjač, ki ne pomisli, kaj bo prihodnjega dne; ali pa imate tudi toliko denarja pri sebi, da bi mogli svoji obleki primerno živeti?“

„Ljubi gospod Kalum-Bek“, odvrne mladencič v zadregi zardel, „denarja kajpada nimam, pa morebiti mi vi toliko posodite, da morem potovati domov; moj oče vam gotovo vse povrne“.

„Kaj dečko, tvoj oče?“ za smeje se trgovec glasno. „Zdi se mi, da si prismojen. Meniš-li, da ti dobesedno verjamem celo

pravljico, ki si mi jo pripovedoval v puščavi, da je tvoj oče v Balsori bogat trgovec, da si njegov edini sin, o napadu Arabcev, o tvojem življenju pri njihovem krdelu in o tem in onem. Že takrat so me jezile tvoje predrzne laži in tvoja nesramnost. Vem pač, da so v Balsori vsi bogati ljudje trgovci, saj sem že kupčeval z vsemi in moral bi vsekakor slišati tudi o Benezarju, pa če bi isti imel samo šest tisoč tomanov. Ali je torej zlagano, da si iz Balsore, ali pa je tvoj oče berač, čegar izkaženemu sinu ne posodim nič vinarja. Potem pa ta napad v puščavi! Kedar pa je bilo slišati, da bi se bili razbojniki predrznili, da bi oplenili kakšno karavano ter celo ljudi odpeljali v sužnost, odkar je modri Kalif Harun zavaroval kupčijska pota skozi puščavo? Tudi bi se to moralo zvedeti, toda na celem svojem potovanju nisem slišal ničesar o tem in tudi tukaj v Bagdadu ne, kjer se vendar shajajo ljudje iz vseh strani sveta. To ti je druga laž, mladi nesramnež!“

Jeze in gneva bled hoče Said malemu hudobnežu seči v besedo, toda ta ga preu-

pije in k temu krili z rokama. „In tretja laž, ti nesramni lažnik, je povest o Selimovem taboru“.

Selimovo ime je dobro znano vsem, ki so kedaj videli kakega Arabca, no in Selim je znan kot najbolj grozen in krvoločen razbojnik, in ti upaš trditi, da si mu ubil sina in da te niso na torišču razsekali; da, nesramen si takó, da pripoveduješ neverjetne reči, da te je Selim varoval pred svojim krdelom, te vsprejel v svoj šator in odpustil brez odkupnine, namesto, da bi te dal obešiti na prvo drevo, on, ki je obešal popotnike, samo da bi videl, kakó se obešenci kremžijo. Ti grd lažnivec ti!“

„Ne morem vam povedati ničesar drugega“, vzklikne mladenič, „kakor da je vse res pri izveličanju moje duše in pri bradi prorokovi!“

„Kaj! pri svoji duši hočeš prisegati?“ upije trgovec, „pri svoji črni, lažnivi duši? Kdo pa ti naj verjame? In pri bradi prorokovi, ti, ki še sam nimaš mišje dlake? Kdo naj ti zaupa?“

„Seveda nimam nobene priče“, **nada-**
juje Said, „saj ste me vendar našli zveza-
nega in revnega?“

„To mi ne dokaže prav nič“, odvrne
oni, „opravljen si liki imeniten razbojnik,
lahko da si koga napadel, ki je bil moč-
nejši mimo tebe, ki te je premagal in zvezal“.

„Ni treh se ne bojim“ povzame Said,
„da bi me premagali in zvezali, razven, če
mi zahrbtno ne vržejo zanjke na vrat. Kaj-
pada vi na vašem bazarju ne morete poj-
miti, kaj premore pojedinec, ki je v orožju
dobro izvežban. Pa vi ste mi ohranili živ-
ljenje, in zato se vam zahvaljujem. Kaj pa
nameravate zdaj z mano pričeti? Če mi no-
čete pomoči, potem moram pač beračiti, ali
jaz ne maram prositi milosti sebi enacih;
obrnem se do Kalifa“.

„Tako?“ poroga se trgovec. „Do no-
benega družega se torej nočete obrniti kakor
do našega najmilostivejšega gospoda? To se
pravi gosposki beračiti! Glej, ga glej! Pa le
pomislite mladi, imenitni gospod, da pot do
Kalifa vodi mimo mojega strica, Mesoura,
ter da mi je treba samo nadkomornika na

to opozoriti, kako izvrstno umete lagati. Said, smili se mi tvoja mladost. Ti se lahko poboljšaš, še je lahko kaj iz tebe! Vzeti te hočem v svojo prodajalnico na bazaru, ondi boš mi služil leto dni, ko to mine, in če ne boš hotel pri meni ostati, izplačam ti tvoj zaslužek in ti lahko greš, kamor hočeš, v Alepo ali Medino, v Stambul ali pa v Bal-soro, magari k nejevernikom. Dopoldne ti dam čas za premislek, hočeš li dobro, ako pa nočeš, potem pa ti ceno zaračunim potne stroške, ki si mi jih provzročil, ter si prostor na kameli poplačam s tvojo obleko in z vsem, kar imaš, pa te poženem na cesto; potem pa lahko greš h kalifu, ali k muftiju, k mošeji ali pa na bazar beračit.“

S temi besedami ostavi malopridnež nesrečnega mladeniča. Zaničevalno zre Said za njim, skrajno ogorčen nad izprijenostjo, tega človeka, ki ga je namenoma vzel s sabo ter ga zvabil v svojo hišo zato, da bi ga dobil v svojo oblast. Poskuša nato, bi-li ne mogel pobegniti, toda okno je zamreženo, vrata pa zaklenjena. Ko se naposled umiri, odloči se za zdaj, da vsprejme trgovčevo

ponudbo ter mu služi v prodajalnici. Uvidel je namreč, da mu družega ne preostaje; zakaj če bi tudi pobegnil, bi brez denarja ne mogel priti do Balsore. Ob enem pa tudi sklene, čim prej Kalifa poprositi pomoči.

Nastopnega dne odvede Kalum-Bek novega svojega slugo v svojo prodajalnico na bazarju. Tu razkaže Saidu vse šale in pajčolane in vso drugo robo, s katero je trgoval, ter mu nakaže poseben posel. Saidov posel je bil ta, da je preoblečen v trgovskega slugo, in ne več v bojnem svojem nakitu, med prodajalnimi vrati v eni roki držal šal, v drugi pa krasen pajčolan ter klical mimo idoče moške in žene, jim kazal svojo robo, jim imenoval cene ter vabil ljudi; zdaj šele je uvidel Said, čemu si ga je Kalum-Bek izvolil za to opravilo. Bil je sam majhen, ostuden možicelj, in če je sam stal pred prodajalno ter vabil ljudi, zasmehoval ga je marsikateri sosed in so se mimo hodeči norčevali ž njega, ali pa so mu nagajali dečki, ženske pa so ga skratka imenovale ptičje strašilo; toda vsak je rad zrl mladega, vitkega Saida, ki je dostojno

klical kupčevalce ter tako spretno in lično znal ponujati svoje blago.

Ko Kalum-Bek vidi, da je v njegovi prodajalnici čim dalje več kupcev, odkar je Said pri njem, postane nasproti mlademu možu prijaznejši, daje mu boljšo hrano kot poprej, ter v obče gleda na to, da je Said zmiraj lepó in imenitno opravljen. Toda taki dokazi mečjega mišljenja njegovega gospodarja ganejo Saida le malo in on premišlja ves božji dan, da celo v sanjah, kakó bi se na kak lep način mogel vrniti v svoje rojstno mesto.

Nekoč se je prav veliko razpečalo v prodajalnici in vsi raznašalci prtljage so bili razposlani, kar pride neka gospa, ki še nekoliko nakupi. Izbere si kmalu ter zahteva, da bi ji kdo proti nagradi nesel blago domov. „Črez pol ure vam lahko pošljem vse,“ pravi Kalum-Bek, „potrpeti vam je samo ta majhen čas, ali si pa morate najeti kacega družega nosilca.“

„Kakšen trgovec pa ste vi, ki svojim odjemalcem vsiljujete tuje nosilce?“ vzklikne gospa. „Ali ne more tak fant v gneči z mo-

jim zavitkom pobegniti? Kdo mi bo potem odgovoren za to? Po tržni postavi je vaša dolžnost, da mi daste zavitek odnesti domov, le vas se morem in tudi hočem držati.“

„Potrpite samo pol urice, cenjena gospa!“ prosi trgovec mencáje. „Vsi moji nosilci so razposlani —“

„Dosti slaba trgovina, ki nima zmiraj nekoliko hlapcev na razpolago,“ togoti se hudobna ženščina. „Glej ga no, tam-le še stoji tak mlad postopač; pojdi torej, dečko, naloži si moj zavitek, pa ga nesi za menoj!“

„Stoj, stojte!“ upije Kalum-Bek. „To je moja vada, moj klicalec, moj magnet! Ta nikakor ne sme praga prestopiti!“

„Kaj pa še!“ poroga se stara gospa ter brez obotavljanja Saidu potisne svoj zavitek pod pazduho. „Slab trgovec to in še slabejše blago, ki se ne hvali samo, in pa še tako zijalo imeti za vabilca. Naprej, dečko, naprej, danes si zaslužiš dobro napitnino.“

„Pa teci v Arimanovem in vseh hudobnih duhov imenu,“ godrnja Kalum-Bek svojemu magnetu; „toda glej, da se kmalu povrneš; stara copernica bi me na bazarju

še lahko dala ljudem v zobe, če bi se nji protivil še delj.“

Said gre za gospo, ki tako lahkotno koraka črez trg in po ulicah, da bi se tega pri njeni starosti ne bil nihče nadejal. Končno se ustavi pred krasno palačo, potrka, odpro se dvokrilna vrata, gospa stopa po mramornatih stopnicah navzgor ter namigne Saidu, naj gre za njo. Naposled dospeta v visoko, veliko in toli krasno dvorano, kakršne še Said vse svoje življenje videl ni. Tu se starka utrujena vsede na blazino, pokima Saidu, naj odloži svoj zavitek, poda mu majhen srebrn denar ter ga odslovi.

Bil je ravno pri vratih, kar zvončen, jasen glas zakliče „Said“. Začuden, da ga tukaj poznajo, obrne se Said ter ugleda prekrasno žensko, obdano od sužnjev in sužinj, namesto starke sedečo na blazini. Začudenja onemel, prekriža Said svoji roki ter se globoko prikloni.

„Ljubi moj dečko Said,“ izpregovori gospa, „dasi se mi zelo smiliš zbog nezgod, ki so te privedle sem v Bagdad, vender je

bil to edini po usodi odločen kraj, kjer naj bi se razrešila tvoja usoda, ako bi pred dvajsetim letom ostavil svojo domovino. Ali še imaš svojo piščalko, Said?“

„I seveda jo imam še,“ vzklikne vesel v tem ko izvleče zlato verižico, „in vi ste morebiti dobrotljiva rojenica, ki mi je pri mojem rojstvu poklonila ta dar?“

„Bila sem prijateljica tvoje matere,“ odvrne vila, „pa sem tudi tvoja prijateljica, dokler ostaneš priden. Oj, da se tvoj lahkomiselni oče ni ravnal po mojem nasvetu! Marsikaj žalega bi se ti ne bilo primerilo.“

„No, pa moralo je pač priti tako!“ pripomni Said. „Toda, milostna vila, dajte, vprezite močan severovzhodni veter k oblačni svoji kočiji, vzemite me k sebi ter me v nekaj trenutkih odpeljite v Balsoro k mojemu očetu, potem hočem tam mirno preživeti teh šest mesecev do dvajsetega svojega leta.“

„Tebi je pač kaj lahko z nami tako govoriti,“ nasmehne se vila. „Ali ubogi Said! To ni mogoče; zdaj, ko nisi doma, ne morem za te storiti ničesar izvanrednega. Še iz

oblasti izprijenega Kalum-Beka te ne morem oprostiti! Njega ščiti mogočna tvoja neprijateljica.“

„Torej nimam samo dobre prijateljice?“ začudi se Said, „nego tudi neprijateljico? No, njeni vpliv sem občutil že večkrat. Pa s svojim svétom me vender smete podpirati? Ali naj ne pojdem h Kalifu ter ga poprosim pomoči? Moder mož je, gotovo bo me proti Kalum-Beku ščtil.“

„Da, Harun je moder mož!“ pravi vila. „Pa žal! tudi on je samo človek. On zaupa svojemu nadkomorniku Mesourju toliko kakor samemu sebi, in prav ravna, zakaj prekusil je Mesourja ter se preveril, da je zvest. Mesour pa zaupa tvojemu gospodarju Kalum-Beku tudi kakor samemu sebi, in v tem greši, kajti Kalum je hudoben človek, četudi je Mesourjev sorodnik. Kalum je obenem zvit tič, kakor hitro je došel semkaj, natvezal je svojemu stricu nadkomorniku o tebi čudno bajko in ta jo je zopet povedal Kalifu, in četudi bi prišel v Harunovo palačo, vsprejeli bi te slabo; zakaj Kalif ti ne verjame. Toda še so druga sredstva in poti, da

se mu lahko približaš, in zvezde ti prerokujejo, da še dosežeš njegovo milost.“

„To je seveda hudó,“ vzdihne Said. „Potemtakem bom še za nekoliko časa moral zanikrnemu Kalum-Beku služiti v prodajalnici. Pa eno milost mi častita gospa vseeno lahko izkažete. Izurjen sem v orožju in največje moje veselje je bojna igra, v kateri se vrlo borim s sulico, lokom in topim mečem. Najplemenitejši mladeniči tega mesta imajo vsak teden tako bojno igro. Toda udeleževati se je smejo le mladi ljudje v najlepših opravah in vrhutega prosti možje, ne pa tudi kak služabnik iz bazarja, ko bi mi vsak teden mogli preskrbeti konja, obleko in orožje, ter da se me po obrazu ne bi moglo spoznati —“

„To je želja, kakršno pač sme gojiti mlad in plemenit mož,“ pravi vila, „oče tvoje matere je bil najhrabrejši mož vse Sirije, in kaže se, da si ti podedoval njegove dobre lastnosti. Zapomni si to hišo; vsak teden dobiš tukaj konja, dve oprodi na konjih, dalje orožje in obleko ter tako umivalno vodo za obraz, da te ne bo nihče iz-

poznal. In zdaj pa z Bogom, Said! Ostani stanoviten, bodi pameten in kreposten! Črez šest mesecev boš mogel na piščalko zapiškati in Zulima te bo rada uslišala.“

Mladenič se hvaležno in spoštljivo oprusti pri svoji čudoviti zavetnici; zapomni si natanko hišo in ulice ter se zopet poda na bazar.

Ko se vrne na bazar, pride ravno o pravem času, da pomaga svojemu gospodarju in mojstru in da ga reši. Pred prodajalno zazré veliko gnečo, dečki plešo krog trgovca ter se mu rogajo, starejši pa ga zasmehujejo. On sam pa stoji, jeze trepetaje in v silni zadregi pred prodajalno, v eni roki držeč šal, v drugi pa pajčolan. Ta smešni prizor pa je nastal tako:

Kalum namreč namesto brhkega svojega strežaja stopi pred vrata ter vabi ljudi, ali nihče noče kupiti pri starem ostudnežu. Kar prideta dva moška po bazarju navzdol, hoteč svojima soprograma kupiti darila. Iskaje prekorakata bazar nekolikrat gorindol in ravnó zdaj se, zopet zreča na vse strani, približujeta doli.

Kalum-Bek to zapazivši, hoče se okoristiti, pa zavpije: „Tukaj, gospoda moja, tukaj! Česa pa želita, krasnih pajčolanov, lepega blaga?“

„Priatelj“, odgovori mu eden ogovornjencev, „najsi je tvoje blago še tako dobro, pa najini ženski sta kaj čudni, in prišlo je v našem mestu v navado, da se pajčolani ne kupujejo nikjer drugod, kakor pri brhkem Saidu; iščeva ga že pol ure, pa ga ne moreva najti; nemara nama moreš povedati, kje bi ga mogla dobiti, pri tebi pa kupiva drugikrat.“

„Allahit Allah!“ vzklikne Kalum-Bek se prijazno režé. „Sam prorok vaju je poslal pred prava vrata. K lepemu strážniku hočeta, da bi kupila pajčolane? Potem pa kar vstopita, baš tukaj je njegova prodajalnica.“

Eden teh mož se smeje Kalumovi trditvi in njegovi majhni pa gnusni postavi, drugi pa, misleč, da se Kalum ž njim samo hoče norčevati, ga prav pošteno ošteje. Kalum-Bek ves iz sebe pokliče svoje sosede za priče, da se nobeni drugi trgovini kakor ravno njegovi ne pravi pri brhkem strežniku; a nje-

govi sosedi, zavidajoči mu množino odjemalcev, nočejo o tem ničesar vedeti; in ona dva jameta starega lažnivca, kakor sta ga imenovala, pošteno pestiti. Kalum, braneč se bolj s kričanjem in zabavljanjem, kakor pa s pestmi, privabi tako veliko tolpo ljudi pred svojo prodajalnico; pol mesta ga je poznalo kot malovrednega skopuha, in sleherni mu je privoščil bunke, ki jih je dobival, in že ga zagrabi eden izmed onih dveh mož za brado, ko ravno tega nekdo prime za roko ter ga z enim samim sunkom vrže na tla, da mu turban pade z glave in mu odlete čerape.

Množica, ki bi najbrž bila rada videla, da bi bil Kalum-Bek natepen, glasno godrnja, tovariš vrženega pa se ozira po onem, ki se je predrznil vreči njegovega prijatelja; ko pa pred sabo zagleda visokega, močnega mladeniča bliskajočih se oči in pogumnega obraza, ne upa se ga lotiti; ker vrhutega kaže Kalum, kateremu se je njegova rešitev zdela kot čudež, na mladenča ter kriči na vse grlo: „Torej, kaj hočete še več? Tukaj, gospoda, je Said, brhki trgovski strežnik.“

Ker so ljudje dobro vedeli, da se je Kalum-Beku poprej godila krivica, se mu posmehujejo, oni mož pa, ki je bil vržen, osramočen vstane ter odkrevlja s svojim prijateljem, ne da bi kupil kak šal ali kak pajčolan.

„Oj ti zvezda vseh trgovskih strežnikov, ti krona vsega bazarja!“ vzklikne Kalum, spremljajoč svojega slugo v prodajalnico. „To je pomoč o pravem času, to; to se pravi posredovati; je pa dečko tudi ležal na tleh, kakor bi nikoli ne bil stal na nogah, in jaz — bi nikdar več ne bil potreboval brivca, ki bi mi bil brado česal in mazilil, ko bi ti bil samo nekoliko trenotkov prišel kasneje; s čim naj ti povrnem to?“

Bil je le nagel občutek pomilovanja, ki je vodil Saidovo roko in srce; zdaj pa, ko se je ta občutek polegel, bilo mu je skoro žal, da je hudobnemu možu prihranil kaznovanje; rokove brade manj, mislil je, bi moža za kacih dvanajst dni storila mehkega in voljnega; pa vendar je hotel porabiti ugodno trgovčevo razpoložnost ter si je v zahvalo poprosil dovoljenja, da bi smel vsak teden po en večer porabiti za-se, za sprehod

ali pa za kaj drugega; Kalum mu je dovolil, ker vedel je predobro, da je njegov prisiljeni pomočnik premoder, da bi mu pobegnil brez denarja in poštene obleke.

Kmalu je dosegel Said, kar je želel. Prihodnjo sredo, to je tisti dan, katerega so se zbirali mladi ljudje iz najboljših stanov na javnem trgu mesta, da bi se urili v bojnih igrah, reče Kalumu, da bi ta večer rad porabil za-se in ko mu gospodar to dovoli, se poda v ulico, v kateri je stanovala vila, potrka in takoj se mu vrata odpró. Kakor je vse kazalo, so služabniki bili na njegov prihod že pripravljeni, ne da bi ga šele vprašali, česa želi, kajti peljejo ga takoj po stopnicah navzgor v lepo sobo; ondi mu najpoprej podadó umivalno vodo, ki bi ga najstorila nepoznanega. Pomoči si z isto obraz, pogleda se v kovinsko zrcalo ter skoro samega sebe ne spozna, ker zdaj je bil od solnca ogorel, imel je lepe, črne brke in bil je videti najmanj za deset let starejši, kakor je v resnici bil.

Nató ga popeljejo v drugo sobo, kjer je bila zanj pripravljena popolna krasna oprava,

katere bi se niti sam Kalif ne bi smel sramovati ondaj, kadar je v polnem blesku svoje mogočnosti pregledoval svojo vojsko. Tu je bil turban iz najfinejše tkanine s spono iz samih démantov in s čapljinimi peresi, obleka iz težke, rdeče svilenine, pretkana s srebrnimi cvetlicami, prsni oklep iz srebrnih obročkov, ki je bil tako fino izdelan, da se je pri vsaki kretnji oprijel telesa, in je vendar bil tako trden, da ga nista mogla ni sulica ni meč predreti, sablja damaščanka z bogato risano nožnico ter ročajem, okičenim z dragocenimi kameni. Ko tako oborožen stopi skozi vrata, izroči mu eden služabnikov svilnat robec, pa mu reče, da mu ta robec pošilja hišna gospodinja; kadar bo ž njim obrisal svoj obraz, bodo mu izginile brke in pa rujava polt.

Na dvorišču so čakali trije lepi, osedlani konji; najlepšega zajaše Said, ostala dva pa njegova slugi, potem pa veselo odjaha na trg, kjer so se imele vršiti bojne igre. Bliščoba njegove obleke in krasota njegovega orožja obrne vseh oči nanj, in ko prijezdi v kolobar, ki ga je obdajala mno-

žica, nastane samega strmenja splošni šepet. Bil je to imeniten zbor najhrabrejših in najžlahtnejših bagdadskih mladeničev, celó kalifovi bratje so tu podili svoje konje ter vih-teli kopja. Ko prihaja Said in ga nihče ne more spoznati, jezdi mu sin velikega vezirja z nekoliko prijatelji nasproti, pozdravi ga spošt-ljivo, povabi ga, naj se udeleži njihovih iger ter ga povpraša po njegovem imenu in njega domovini. Said mu pove, da se imenuje Almanzor, ki prihaja iz Kahire, da je na po-tovanju in da je toliko slišal o junaštvu in izurjenosti mladih bagdadskih plemičev, da si ni mogel kaj, da bi jih ne videl ter se ž njimi spoznal. Mladeničem dopade dostojno in pogumno vedenje Said-Almanzorjevo; dajo mu na izbero kopje in pa oddelek, kajti vsa družba se je delila v dva oddelka, da bi se posamezno in skupinoma borili.

No, če je že Saidova zunanost pozor-nost obračala nase, to so se zdaj še bolj čudili njegovi izvanredni spretnosti in urnosti. Njegov konj je bil hitrejši od ptice, in svoj meč je sukal po bliskovo. Lučal je kopje tako lahko, daleč in sigurno na cilj, kakor

da je pušica, ki jo je izstrelil iz sigurnega svojega loka. Premagal je najhrabrejše nasprotnega oddelka in ob sklepu igre je bil tako splošno spoznan za zmagovalca, da ga poprosita Kalifov brat in sin velikega vezirja, ki sta se borila ob njegovi strani, naj bi se poskusil tudi ž njima. Kalifovega brata Alija precej premaga, vezirjev sin pa se mu brani tako hrabro, da po dolgi borbi sklenejo odločitev prihraniti za prihodnjič.

Dan po igri se je po vsem Bagdadu govorilo samó o krasnem, bogatem in hrabrem tujcu; vsi, ki so ga videli, dà, celo vsi, ki jih je premagal, bili so vneti zaradi plemenitega njegovega obnašanja in celo pred njim v Kalum-Bekovi prodajalnici se je govorilo o njem; pritoževali so se samó, da nihče ne vé, kje da stanuje. Prihodnjič dobi v vilini hiši še krasnejšo obleko in dragocenejše orožje. Ta pot se zbere pol Bagdada, celo Kalif gleda z balkona ta prizor; in on občuduje tujca Almanzorja ter mu po končani igri obesi veliko zlato spominsko kolajno na zlati veržici krog vratu, da bi mu s tem dokazal svoje občudovanje. Ni moglo biti

drugače, kakor da ta druga še sijajnejša zmaga razvname zavist mladih plemičev bagdadskih. „Tujec naj pride semkaj v Bagdad,“ pogovarjajo se med sabo, „ki naj nam ugrabi slavo, čast in zmago?“ In naj se drugod šopiri, da med odličnimi bagdadskimi plemiči ni bilo nobenega, ki bi se bil od daleč mogel meriti z njim? Pomenkovaje se tako, sklenejo pri prihodnji igri, kot bi se bilo zgodilo po naključji, napasti ga po pet ali po šest.

Saidovo ostro oko precej zapazi ta znamenja nejevolje; vidi jih, kako v kotu stoje skupaj ter ga šepetaje temno motre; mladenič sluti, da nima nobenega prijatelja med njimi, razven Kalifovega brata in sina velikega vezirja, in še ta dva mupostajata nadležna s svojimi vprašanji: Kje bi ga mogla obiskati, s čim se peča, kaj mu v Bagdadu najbolj ugaja in več enacega. Čudno pa je bilo to, da je oni izmed mladih mož, ki je nasrditejšje motril Said-Almanzorja ter ga najhuje črtil, bil isti, katerega je nedavno pred Kalum-Bekovo prodajalnico posadil na tla, ravno ko je nameraval nesrečnemu trgovcu

iztrgati brado. Ta mož ga je ogledoval vedno pazno in zavistno. Said ga je bil sicer že nekolikokrat premagal, toda to ni bil zadošten povod takemu sovraštvu, in Said se je že bal, da ga je oni morebiti po njegovi rasti ali po glasu spoznal kot Kalum-Bekovega strážnika, kár bi ga bilo izročilo zasramovanju in osveti teh ljudi. Naklep njegovih zavistnikov se je razbil ne samo na njegovi previdnosti in hrabrosti, ampak tudi na prijateljstvu, ki sta ga do njega gojila Kalifov brat in sin velicega vezirja. Ko sta ta dva zapazila, da ga jih je obkolilo najmanj šest, hoteč ga vreči raz konja ter ga razorožiti, pridirjala sta tje, razpodila tropo ter se zagrozila mladim ljudem, ki so se vedli tako izdajsko, da jih izključita od iger. Več nego štiri mesece je Said na ta način na strmenje Bagdadčanov izkušal svojo hrabrost, kar nekega večera vračaje se po igri domov sliši glasove, ki se mu zde znani. Pred njim počasi stopajo štirje možje, posvetujoči se o nečem. Ko se Said tiho približa, sliši, da govore narečje Selimovega krdela iz puščave ter zasluti, da se ti štirje možje pripravljajo

na kakšno razbojništvo. Njegov prvi občutek je, da se tem štirim odtegne; toda pomislivši, da bi mogel kaj zlobnega preprečiti, priplazi se še bliže, da bi jih poslušal.

„Vratar je rekel razločno, po cesti na desno od bazarja,“ pravi eden, ondi pride in mora nocoj priti z velikim vezirjem.“

„Dobro,“ meni na to drugi, „velikega vezirja se ne bojim; on je star in ni najboljši junak, ali Kalif ta ima baje izvrsten meč, njemu pač ne zaupam; gotovo se jih deset ali dvanajst njegove telesne straže plazi za njim.“ „Živa duša ne,“ ugovarja tretji. „Če se ga je kedaj videlo ali spoznalo po noči, bil je vedno z vezirjem ali pa nadkomornikom sam. Nocoj ga moramo dobiti v roke, ali ne sme se mu zgoditi nič žalega.“

„Jaz bi dejal, najbolje bo,“ meni prvi, „če mu zanjko vržemo čez glavo; ubiti ga nam ne kaže, kajti za njegovo truplo bi dobili le pičlo odkupnino, ako bi v obče mogli kakšno dobiti.“

„Torej eno uro pred polnočjo!“ dogovore se ter odidejo, eden tje, drugi drugam.

Ne malo prestraši ta naklep Saida. Sklene takoj pohiteti v Kalifovo palačo ter ga obvestiti o preteči mu nevarnosti. Toda, ko že preteče nekoliko ulic, spomni se vilinih besed, ki mu je povedala, kako slabo da je zapisan pri Kalifu; pomisli torej, da bi morebiti zasmehovali njegovo naznanilo ali pa je smatrali za poskus, da bi se rad vladarju bagdadskega prikupil, in zató jame počasneje stopati, zazdi se mu, da bo najbolje, ako se zanese na dober svoj meč ter osebno Kalifa reši iz rok razbojnikov.

Zatorej se ne vrne na Kalum-Bekov dom, temveč se vsede na stopnice pri mošaji ter čaka ondi, da se popolnoma stori noč; potem se mimo bazarja poda v one ulice, ki so jih bili imenovali razbojniki ter se skrije za napušč neke hiše. Eno uro je približno stal ondi, kar zasliši po ulici prihajati dva moža; izprva misli, da je Kalif in njegov veliki vezir, ali eden izmed mož zaploska v roko, in mahoma prihitita dva druga na tihoma po ulicah od bazarja navzgor. Nekaj časa šepetajo med sabo, potem pa se razdele; trije se skrijejo ne daleč od

njega, četrti pa hodi po cesti gor in dol. Noč je bila zelo temna, pa tiha, in Said se mora skoro samo na tanjko svoje uho zanašati.

Zopet mine skoro pol ure, ko se od bazarja sem zaslišijo koraki. Razbojnik jih je tudi moral slišati; brž se zmuza mimo Saida proti bazarju. Koraki prihajajo bližje, in že more Said razločiti nekaj temnih postav, kar razbojnik ploskne v roko, in v istem trenutku ti trije zadrve iz zasede. Napadenci so morali biti oboroženi, ker je bilo slišati žvenket orožja. Takoj izdere svojo damaščanko ter se s klicem: „Dol s sovražniki velikega Haruna!“ zakadi na razbojnike, podre s prvim mahljejem enega na tla ter se nato vrže na dva druga, ki sta ravno namepravala razorožiti moža, okolo katerega sta bila vrgla vrv. Slepo zamahne po vrvi, da bi jo presekal, zadene pa pri tem tako strahovito enega razbojnika na roko, da mu jo odseka; z groznim krikom razbojnik pade na kolena. Zdaj pa skoči četrti, ki se je boril z nekim drugim možem, nad Saida, ki se je bojeval še s tretjim napadalcem, no

mož, ki se je oprostil zanjke, naglo potegne svoje bodalo, pa ga napadalcu od strani zasadi v prsi. Ko to zapazi preostali, vrže sabljo od sebe ter zbeži.

Kmaló izve Said, koga je rešil; zakaj večji teh dveh pristopi k njemu, rekoč: „Eno je čudovito, kakor drugo, ta napad na moje življenje in prostost, kakor zagonetna pomoč in rešitev. Kako pa ste vedeli, kdo da sem? Vam je bilo o naklepu teh ljudi kaj znano?“

„Vladar vernikov,“ odgovori Said, „nemoremorem dvomiti, da si ti, nocoj zvečer sem šel po cesti El Malek za nekoliko možmi, katerih tuje in skrivnostno narečje sem se nekoč učil. Pogovarjali so se o tem, da te vjamejo, častitega tvojega vezirja pa ubijejo. Ker pa je bilo že prepozno, da bi te bil mogel posvariti, sem sklenil iti tje, kjer so te hoteli zalotiti, da bi ti pomagal.“

„Hvala ti srčna,“ dé Harun, „tukaj ni kaj varno postajati; sprejmi ta prstan pa pridi jutri ž njim v mojo palačo; potem izpregovorimo kaj več o tebi in tvoji pomoči ter se pomenimo, kako te morem najboljše

nagraditi. Pojdi, vezir, ni dobro tukaj ostajati, mogli bi se vrniti.“

To izgovorivši, hoče vezirja potegniti s sabo, potem ko še mladeniču natakne svoj prstan; pa vezir ga poprosi, naj še malo počaka, obrne se, pa iznenadenemu Saidu izroči težko mošnjo, rekoč: „Mladi mož, moj gospod, Kalif, te lahko imenuje, za kar te hoče, celo za mojega naslednika te lahko naredi, jaz pa morem le malo storiti, in kar morem storiti, zgôdi se rajši danes nego jutri; zató pa vzprejmi to-le mošnjo. S tem pa še nikakor moja zahvala ni poravnana. Kolikorkrat česa poželiš, pridi brez skrbi k meni.“

Ves sreče prevzet, hiti Said domov. Pa tukaj ga vsprejmo kaj slabo; ker ga tako dolgo ni bilo nazaj, je bil Kalum-Bek izprva v skrbah, potem pa nevoljen, misleč, da lahko izgubi lepega svojega vabilca. Sprejme ga torej s psovkami ter razsaja liki zbesnel. Toda Said, ki je bil pregledal svojo mošnjo ter preštel svoje zlatnike, pomisli, da zdaj lahko potuje v svojo domovino, ne da bi se zanašal na milost Kalifovo, ki gotovo ni bila

manjša od zahvale vezirjeve, mu nikakor ne molči, nego mu pové brez ovinkov, da ni eno uro več ne ostane pri njem. Iz začetka se Kalmu-Bek tega hudo ustraši, potem pa se porogljivo nasmeje in vzklikne: „Ti capin in potepuh, ti grdi malopridnež, ti! Kam pa se hočeš zateči, ako ti odtegnem svojo roko? kje si dobiš svoj obed, in kje svoje nočno ležišče?“

„To naj vas nikar ne skrbi, gospod Kalum-Bek,“ odvrne Said nagajivo, „ostanite zdravi, mene ne vidite več!“

To izgovorivši, steče skozi vrata, Kalum-Bek pa ostrmenja zanemel, gleda za njim. Prihodnjega dne pa, ko si je stvar premislil do dobra, razpošlje na vse strani svoje raznašalce, ki naj bi pozvedovali za ubežnikom. Dolgo ga iščejo zamán, končno pa vender pride eden nazaj, rekoč, da je videl strežnika Saida priti iz mošeje in da je šel v karavanseraj, da je čisto izpremenjen, ker ima lepo obleko, bodalo in sabljo in pa krasen turban.

Ko Kalum-Bek to sliši, prisega kričé: „Okradel me je, da se je oblekel. Oj, kako

sem nesrečen!“ Brže bolje steče k policijskemu nadzorniku, in ker je ta vedel, da je sorodnik nadkomornika Mesourja, mu precej dá nekoliko redarjev, ki naj bi Saida dejali v zapor. Said sedi pred karavanserajem ter se povsem mirno razgovarja s trgovcem, ki ga je tukaj našel, o potovanju v svoje rojstno mesto Balsoro, ko nenadoma nekoliko mož plane nadenj, ki mu vzlic branitve zvežejo roke na hrbet. Vpraša jih, kdo jim je dal pravico do takega nasilstva, a oni odgovore, da se to godi v imenu redarstva in njegovega postavnega gospodarja Kalumbeka.

Hkrati pristopi majhni, ostudni mož, zasramuje in ozmerja Saida, poseže v njegov žep ter na začudenje pričujočih z zmagnosnim vzklikom izvleče veliko mošnjo, polno zlatnikov, iz njega.

„Glejte! Vse to mi je sčasoma pokradel ta hudobnež!“ zavpije in ljudje z mrženjem zro na ujetnika, rekoč; „Kaj! Tako mlad in brhek, pa vender tako izprijen? K sodišču ž njim, k sodišču, naj ga kaznujejo.“ Tako ga vlečejo naprej in pridruži se jim nepregledna

truma ljudi vseh stanov, ki v enomer kriče : „Glejte, glejte, to je lepi strážnik z bazarja ; okradel je svojega gospodarja ter pobegnil ; ukradel mu je dvesto zlatov.“

Redarski nadzornik s temnim obrazom vzprejme ujetnika ; Said hoče govoriti, pa uradnik mu zapove, naj molči, ter zaslišuje samo majhnega trgovca. Pokaže mu mošnjo, pa ga vpraša, če mu je to zlato ukradeno ; Kalum-Bek na to priseže ; no, njegova kriva prisega mu pač pripomore do zlata, ne pa tudi do brhkega strežnika, ki mu je bil več vreden, nego tisoč zlatov, kajti sodnik razsodi takó : „Vsaka tatvina, katera se izvrši na bazarju in ki presega sto zlatov, kaznuje se po postavi, katero je moj premogočni gospod Kalif poostril šele pred nekaj dnevi, z večnim pregnanstvom na pust otok. Ta-le tat prihaja ravno o pravem času, in ravno izpolni čislo dvajset tacih tičev ; jutri se jih naloži na ladjo ter se jih pošlje na morje.“

Said obupuje ; roti uradnika, da bi ga poslušal, da bi mu samo besedo dovolil spregovoriti s Kalifom ; pa ne najde je milosti. Kalum-Bek obžalujé svojo prisego tudi mo-

leduje zanj, a sodnik ga ostro zavrne: „Dobil si svoje zlato, bodi zadovoljen, pojdi domov in vêdi se mirno, sicer te za vsak najmanjši ugovor kaznujem z desetimi zlati.“ Kalum-Bek, prepaden obmolči, sodnik pomigne in nesrečnega Saida odvedó.

Pripeljejo ga v temno in vlažno ječo; ondi na slami leži devetnajst zanikrnih ljudi, ki svojega sotrpina sprejmo s surovim smejanjem ter zabavljanjem na sodnika in Kalifa. Dasi mu je bila pred očmi njega strašna usoda in ga je grozno mučila misel, da je pregnan na pust otok, vender se je tolažil s tem, da bo že nastopnega dne rešen strahovitega zapora. A motil se je zelo domišljavajoč si, da bo njegov položaj na ladji kaj boljši. Teh dvajset zločincev zapró v najspodnji del, kjer se niti ni dalo po koncu stati in ondi se ti še sujejo za najboljše prostore. Dvignejo sidra, in Said zajoka gorko, ko se jame ladja pomikati, ki ga je imela odpeljati od njegove domovine. Samo po enkrat na dan dobivajo ujetniki malo kruha in sadja in pa požirek sladke vode in tako je bilo v tem ladjinem delu temno, da so

vedno morali prinesiti luč, kadar so ujetniki imeli jesti. Skoro vsacega družega, tretjega dne med njimi dobé mrliča, tako nezdrav zrak je bil v tej nadvodni ječi, in Saida je rešila samo njega mladost in njegovo trdno zdravje.

Štirinajst dni že jadrajo po vodi, ko nekega dne začno valovi silneje bučati ter na ladji nastane nenavadno gibanje in dirjanje.

Said sluti, da se bliža vihar; bilo mu je celo všeč, ker se je nadejal, da bo zdaj umrl.

Silneje in silneje se ladja nagiba sem in tje, naposled pa s silnim hreščanjem obtiči. Vpitje in vika se med bučanjem viharja sliši s krova navzdol. Končno utihne vse, obenem pa zapazi eden ujetnikov, da voda dere v ladjo. Trkajo na zaklopnico, ali nihče se njim ne oglasi. Ko tedaj voda vedno bolj prihaja, uprejo se z edinjenimi močmi v zaklopnico ter jo razbijejo. Ko splezajo kvišku, ne najdejo na krovu žive duše več. Vse ladjino moštvo se je rešilo v čolne. Zdaj se največ ujetnikov poloti obupnost; zakaj vihar razsaja čim dalje huje, ladja pa poka

in se potaplja. Sede še nekaj ur na krovu ter se krepčajo z ostanki jedil, ki so jih našli v ladiji, nato se hkrati vihar ponovi, odtrga ladijo raz kleči, na kateri je bila obtičala ter jo razruši.

Said se oklene jambora in se ga drži še vedno čvrsto, ko se ladija že pogrezne. Valovi ga mečejo sem ter tje, no, on se z nogami vesláje vedno vzdrži odzgor. Tako plava pol ure v vedni smrtni nevarnosti, ko mu verižica s piščalko zopet zleze iz obleke, in še enkrat hoče poskusiti, če bi mogel vanjo zapiskati. Oklene se z eno roko krepko jambora, z drugo pa piščalko nastavi na usta, in glasen, jasen zvok zadoni, mahoma se poleže vihar, in valovi se pomirijo, kot bi olja izlil nanje. Jedva se nekoliko olajšan ozre, bi-li ne ugledal kje zemlje, ko se jambor pod njim na čuden način jame razširjati in gibati in Said na veliko svoje presenečenje zapazi, da ne jezdi več na hladu, ampak na velikanski ribi-pliskavici; črez nekaj trenutkov se mu povrne njegova mirnost, in ker vidi, da pliskavica sicer hitro, toda mirno in pohlevno plava naprej, bil

je prepričan, da ga je rešila njegova srebrna piščalka in dobrotljiva rojenica, kateri srčno zahvalo zakliče v oblake.

Po bliskovo ga njegov čudoviti konj nosi skozi valove, in še predno se stemni, zazre zemljo in razloči široko reko, v katero pliskavica tudi takoj zavije. Proti vodi je šlo malo počasneje, in da bi ne obnemogel, vzame Said, ki se je spominjal iz starih čarovnih povesti, kako je treba čarati, svojo piščalko, piska glasno in srčno ter si nato poželi dobre večerje. Takoj se ustavi riba, iz vode pa se pomoli miza tako suha, ko da je že osem dni bila na solncu, bogato obložena z najboljšimi jedili.

Said pridno sega po jedilih, ker njegova hrana v ujetništvu je bila pičla in slaba, in ko se zadostno nasiti, se zahvali; miza izgine pod vodo, on podrebri pliskavico in takoj zaplava ista dalje po reki navzgor.

Solnce jame že zahajati, ko Said v daljavi zazre veliko mesto, katerega minareti so bili kaj slični bagdadskim. Misel na Bagdad mu ni bila posebno prijetna, ali njegovo zaupanje v dobrotljivo rojenico je bilo tako trdno,

da je bil do dobra preverjen : da ga ona ne dá več v oblast nesramnemu Kalum-Beku. Vstran kako miljo hoda od mesta in blizu ob reki zagleda krasni selski dvorec in na njegovo začudenje jo riba krene proti temu dvorcu.

Na ravnem krovu dvorca stoji več krasno oblečenih mož, in na obali vidi Said veliko množino služabnikov, in vsi gledajo nanj ter se čudom čudijo. Ob marmornatih k dvorcu vodečih stopnicah se pliskavica ustavi, in jedva Said stopi na stopnice, ko že tudi riba brez sledu izgíne. Ob enem prihite služabniki po stopnicah nizdol, poprosijo ga v imenu svojega gospoda, naj pride k njemu, ter mu ponudijo suha oblačila. Brzo se preobleče ter se s služabniki poda na krov, kjer najde tri može, izmed katerih mu največji in najlepše opravljen prijazno in milostivo stopi nasproti. „Kdo si pa, čudezni tujec,“ vpraša ga dobrohotno, „ki krotiš ribe morjá ter jih vodiš na levo in desno, kakor najboljši jezdec svojega bojnega konja? Si-li čarovnik, ali človek kakor mi?“

„Gospod! odvrne Said, „godilo se mi je zadnji čas dokaj slabo, ako Vas to zanima,

hočem Vam vse povedati.“ In zdaj povzame besedo, pa popisuje tem trem možem svoje dogodke, odkar je ostavil svojega očeta, pa tija do čudovite svoje rešitve. Dostikrat mu strmeč in čudéč se prekinejo besedo; ko pa konča, reče mu hišni gospodar, ki ga je toli prijazno vzprejel: „Verjamem tvojim besedam, Said! Toda pripovedoval si nam, da si v tekmovalnem boju dobil zlato verižico, in da ti je Kalif podaril svoj prstan; ali nam moreš to dvoje pokazati?“

„Tukaj na svojem srcu hranim oboje,“ pravi mladenič, „in le s svojim življem bi tako draga darila dal iz rok, kajti jaz smatram za svoj najslavnejši in najlepši čin, da sem velikega Kalifa rešil iz rok njegovih sovražnikov.“ Ob enem izvleče verižico in prstan ter oboje izroči možem.

„Pri bradi prorokovi, to je moj prstan!“ vzklikne visoki, lepi mož. „Veliki vezir, daj, da ga objameva, kajti to je najin rešnik.“ Saidu je bilo kakor v sanjah, ko sta ga objemala ta dva, pa takoj se vrže na kolena ter reče: „Oprosti, vladar vernikov, da sem tako govoril pred tabo, kajti ti nisi nihče

drug, kakor Harun-Al-Rašid, veliki kalif bagdadski.“

„Da, sem in pa tvoj prijatelj?“ odgovori Harun, „in ta trenotek se mora bridka tvoja usoda premeniti. Podji z mano v Bagdad, bodi v mojem najbližjem spremstvu eden mojih najzaupnejših uradnikov, kajti resnično si ono noč pokazal, da ti Harun ni inak, in ne hotel bi vsacega svojih najzvestejših služabnikov preiskušati takó!“

Said se srčno zahvali Kalifu; obeča mu, da za zmiraj ostane pri njem, samo da poprej odpotuje k svojemu očetu, ki mora zbog njega biti v velikih skrbah in to je bilo Kalifu povsem po volji. Kmalu zajašejo svoje konje in še pred solničnim zahodom dospejo v Bagdad. Kalif nakaže Saidu v svoji palači dolgo vrsto krasno opremljenih sob ter mu vrhutega obljubi, da mu dá sezidati posebno hišo.

O prvem glasu o tem dogódku prihitita stara bojna Saidova tovariša, Kalifov brat, in sin velikega vezirja. Objameta ga kot rešnika jima toli dragih mož ter ga prosita, naj bo njijin prijatelj. Pa onemela ga gle-

data strmenja, ko reče: „Vajin prijatelj sem že zdavnaj,“ ko jima pokaže verižico, ki jo je bil prejel kot darilo ter ju opomni na to in ono. Videla sta ga vedno le temno-zagorelega in z brkami, in šele ko jima pové, kako in zakaj se je tako pretvarjal, ko še v opravičenje dá prinesti topo orožje, se ž njima bori ter jima dokaže, da je on sam hrabri Almanzor, šele tedaj ga znova objameta vriskaje in se štejeta srečna, da sta našla tacega prijatelja.

Naslednjega dne, ko ravno Said z velikim vezirjem sedi pri Harunu, vstopi Mesour, višji komornik, pa reče: „Vladar vernikov, če dovoliš, bi te prosil ene milosti.“

„Moram prej slišati,“ odvrne Harun.

„Zunaj čaka rodni moj stričnik Kalum-Bek, imeniten trgovec z bazarja,“ jame pripovedovati nadkomornik, ki ima čuden prepir z nekim možem iz Balsore, čigar sin je služil pri Kalum-Beku, ga okradel, potem pa pobegnil, da se ne vé kam. Zdaj pa oče zahteva svojega sina od Kaluma, ko ga vender ta nima. Zato želi in te prosi milosti, da bi

ti po svoji razsvetljenosti razsodil možu iz Balsore in njemu.“

„Hočem jima razsoditi,“ odvrne Kalif. „Črez pol ure naj pride tvoj stričnik s svojim nasprotnikom v sodno dvorano.“

Ko Mesour zahvaljuje se odide, pravi Harun: „To ni nihče drug, kakor tvoj oče, Said, in ker sem na srečo zvedel vse, kakor je, hočem razsoditi, liki Salomon. Ti, Said, se skriješ tukaj za zagrinjalo mojega prestola, in ti, veliki vezir, daš takoj privedi malo-pridnega in nepremišljenega redarskega sodnika. Rabil ga bom pri zaslišavanju.“

Brž storita oba, kakor je velel Kalif. Saidu bije srce močnejše, ko zazré svojega očeta bledega in prepadenega opotekaje se ustopiti v sodno dvorano, in zvito ter zaupljivo smehljanje Kalum-Beka šepetajočega s svojim stricem nadkomornikom, ga razsrđi tako, da bi najrajše izza zagrinjala planil nadenj; kajti za svoje največje trpljenje in žalost se je imel zahvaliti temu hudobnemu človeku.

Bilo je mnogo ljudi v dvorani, ki so hoteli slišati, kako bo Kalif sodil. Potem ko

se bagdadski vladar usede na prestol, zapove veliki vezir molk, in vpraša, kdo da pred njegovega gospoda prihaja kot tožnik.

Kalum-Bek predrzno stópi naprej rekoč : „Ko pred nekaj dnevi stojim pred svojo prodajalno na bazarju, pride mimo prodajalnic oklicevalec z mošnjo v roki in tega moža kraj sebe, kličeč: „Mošnjo zlata dobi tisti, ki vé kakšno pojasnilo o Saidu iz Balsore.“ Ta Said je bil pri meni v službi, in jaz zavpijem tedaj: „Semkaj, prijatelj! jaz lahko zaslužim zlato.“ Ta mož, ki mi je zdaj toli nasproten, pristopi prijazno k meni, pa me vpraša, kaj da vem. Odgovorim mu: „Vi ste najbrž njegov oče, Benezar?“ in ko to veselo potrdi, povem mu, kako sem mladega človeka našel v puščavi, ga rešil ter dovedel v Bagdad. In v srčnem svojem veselju mi podari mošnjo. Pa poslušajte tega neumnega človeka, ko mu pripovedujem nadalje da je njegov sin služil pri meni, da je uganjal hudobnosti, me okradel in ubežal, noče tega verjeti, prepira se z mano že nekaj dni, zahteva svojega sina in svoje zlato nazaj, in jaz mu obojega ne morem dati, kajti denar

sem si zaslužil za svoje poročilo, ki ga prejel od mene, njegovega izprijenega sina pa mu itak ne morem dobaviti.“

Zdaj izpregovori tudi Benezar. Svojega sina opiše, kako plemenit in kreposten da je, in da nikakor ni mogel biti tako izprijen, da bi kradel. Benezar pozove Kalifa, naj stvar strogo preišče.

„Nadejem se,“ povzame Kalif, „da si tatvino, kakor se spodobi, naznanil, Kalum-Bek?“

„Kajpak!“ odvrne oni smeje se. „Odvedel sem ga pred redarskega sodnika.“

„Pripeljite redarskega sodnika!“ zapove Kalif.

Na vseobčno ostrmenje pride ta mahoma, kakor bi ga kdo pričaral. Kalif ga vpraša, če se te stvari spominja, kar sodnik precej prizna.

„Ali si zaslišal mladega moža, ali je tatvino priznal?“ vpraša ga Harun.

„Ne, bil je tako trdovraten, da ni hotel nikomur priznati, razven vam samemu!“ odgovori sodnik.

„Pa jaz se ne spominjam, da bi ga bil videl,“ dé Kalif.

„I čemu tudi! Potem bi vam moral vsak dan poslati celo tolpo take sodrge, ki hoče z vami govoriti.“

„Saj vender veš, da je moje uhó vsakomur odprto,“ nadaljuje Harun, „pa nemara so bili dokazi o tatvini tako jasni, da ni bilo treba mladega človeka privedi pred me. Imel si pač priče, Kalum, da je bil to tvoj denar, ki ti je bil ukraden?“

„Priče!“ vzdihne ta obledel, ne, prič pa nisem imel, in saj veste, vladar vernikov, da je zlat podoben zlatu. Odkod naj bi pa vzel priče, da je teh sto zlatov manjkalo v moji blagajnici?“

„Po čem pa si spoznal, da je ravno ona vsota bila tvoja?“ vpraša Kalif dalje.

„Po mošnji, v kateri je bila,“ odgovori Kalum.

„Imaš-li mošnjo tukaj?“ poizveduje Kalif dalje.

„Tukaj je,“ reče trgovec, izvleče mošnjo ter jo izroči velikemu vezirju, da bi jo podal Kalifu.

Toda vezir vzklikne osupel: „Pri bradi prorokovi! ta mošnja naj je tvoja, ti pes? Ta mošnja je bila moja, in jaz sem jo s sto zlati podaril vrlemu možu, ki me je rešil iz velike nevarnosti.“

„Moreš na to priseči?“ vpraša ga Kalif.

„Tako gotovo, kakor nekoč upam priti v raj,“ odvrne vezir, „ker naredila mi jo je sama moja hči.“

„Glej, glej,“ vzklikne Harun, „torej si bil redarski sodnik nápačno poučen? Zakaj si pa verjel, da je mošnja last tega trgovca?“

„Ker je prisegel“ zaječi redarski sodnik boječe.

„Torej si po krivem prisegel?“ zagrmí Kalif nad trgovcem, ki bled in tresoč se stoji pred njim.

„Allah, allah!“ tarna ta. „Nimam nič zoper gospoda velikega vezirja, verodostojni mož je, toda oj! mošnja je vender bila moja, in malopridni Said mi jo je ukradel. Rad bi dal tisoč tomanov, samo da bi bil tukaj.“

„Kaj pa si vender storil s tem Saidom?“ vpraša Kalif. „Povej, kam naj se pošlje ponj, da pred mano prizna svoj čin!“

„Poslal sem ga na pusti otok,“ zajeclja redarski sodnik.

„Oj Said! moj sin, moj sin!“ tarna nesrečni oče jokaje.

„Torej je zločin priznal?“ vpraša Harun.

Redarski sodnik obledi. Preobrača oči sem in tje, naposled pa izpregovori: „Če se še morem dobro spominjati — da.“

„Torej tega ne veš za gotovo?“ nadaljuje Kalif s strašnim glasom; „bomo ga pa povprašali samega. Stopi naprej, Said, in ti Kalum-Bek, plačaš pred vsem tisoč zlatov, ker je zdaj tukaj.“

Kalumu in redarskemu sodniku se zdi, da gledata prikazen. Padeta na kolena in vpijeta: „Milost! Milost!“ Benezar veselja na pol onesveščen, se vrže v naročje svojemu izgubljenemu sinu. Toda z železno strogostjo vpraša zdaj Kalif: „Redarski sodnik, tukaj je Said, ali je priznal?“

„Ne, ne!“ tuli redarski sodnik, „slišal sem samo Kalumovo pričevanje, ker je ugleden mož.“

„Sem te zato postavil sodnikom čez vse, da bi samo imenitnike poslušal?“ vzklikne

Harun v sveti jezi. „Za deset let te preženem na pusti otok sredi morja, ondi lahko pre-mišljuješ o pravičnosti in ti, izprijen človek, ki oživljaš umirajoče, ne da bi jih rešil, ampak da bi si njih zaslužnjil, plačaš, kakor že rečeno, tisoč tomanov, ker si jih obetal, če bi prišel Said, da bi zate pričal.“

Kalum veseleč se, da bo tako po ceni mogel iziti iz te hude zadrege, se hoče ravno milostljivemu Kalifu zahvaliti. Toda ta nadaljuje: „Za krivo prisego zbog sto zlatov prejmeš sto palic na podplate. Dalje si ima Said izvoliti, ali hoče vso tvojo trgovino in tebe prevzeti za nosača, ali pa če je zado-voljen z desetimi zlati za vsak dan, kar ti je služil?“

„Izpustite lopova, Kalif!“ poprosi mla-denič, nočem ničesar, kar je njegovega.“

„Ne tako,“ ga zavrne Harun, „jaz ho-čem, da se te odškoduje. Jaz izvolim na-mesto tebe deset zlatov na dan, ti pa si izračuni, koliko dni te je imel v krempljih. Zdaj pa proč s tema izprijencema!“ Odpe-ljejo nju, Kalif pa odvede Benezarja in Saida v drugo dvorano, tam mu pripoveduje, kako

čudežno ga je rešil Said, pa mora nekoliko-krat prenehati zbog prevelikega vpitja Kalum-Beka, kateremu so ravnokar na dvorišču njegovih sto polnotežnih zlatov naštevati na podplate.

Kalif povabi Benezarja, naj s Saidom ostane pri njem v Bagdadu. Ta mu dá besedo in odpotuje še enkrat domov po svojo veliko imovino. Said pa živi po knežje v palači, ki mu jo je sezidal hvaležni Kalif.

Kalifov brat in sin velikega vezirja sta bila njegova sodružnika in v Bagdadu se je udomačil pregovor: Rad bi bil tako dober in tako srečen, kakor Said, Benezarjev sin.

Vseбина.

	Stran
Pravljica o Kalifu Šrku	3
Pravljica o zakleti ladiji	22
Pravljica o malem Muku	40
Pravljica o nepravem kraljeviču	72
Kaj je Said doživel	102

